Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0147

Poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2025

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. aprila 2026 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2025 (2025/2239(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti člena 2, člena 3(1), člena 3(3), drugi pododstavek, člena 4(3) ter členov 5, 6, 7, 11, 19 in 49,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti njenih členov, ki zadevajo spoštovanje, zaščito in spodbujanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic v Uniji, vključno s členi 70, 258, 259, 260, 263, 265 in 267,

– ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

– ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. julija 2025 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2025 – stanje pravne države v Evropski uniji (COM(2025)0900) ter priloge k temu sporočilu, ki zajema priporočila državam članicam,

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o pogojevanju s pravno državo),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in

[1] UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[2] (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah),

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije[3] (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba), in zlasti člena 6(3) Uredbe,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Državljani, enakost, pravice in vrednote ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1381/2013 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014[4],

– ob upoštevanju svežnja predlogov Komisije za večletni finančni okvir 2028–2034,

– ob upoštevanju instrumentov Organizacije združenih narodov (OZN) o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot so Splošna deklaracija človekovih pravic, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencija o pravicah invalidov, Deklaracija o pravicah oseb, ki pripadajo narodnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam, priporočila foruma OZN o vprašanjih manjšin, ter priporočila in poročila splošnega rednega pregleda OZN, pa tudi sodna praksa organov OZN za spremljanje pogodb in posebni postopki Sveta OZN za človekove pravice,

– ob upoštevanju načel OZN v zvezi s statusom nacionalnih institucij (Pariška načela), ki so bila sprejeta z Resolucijo Generalne skupščine OZN 48/134 z dne 20. decembra 1993,

– ob upoštevanju deklaracije OZN o zagovornikih človekovih pravic, ki je bila sprejeta leta 1998, in smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, ki so bile sprejete junija 2004,

– ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah, Evropske socialne listine, sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Evropskega odbora za socialne pravice, konvencij, priporočil, resolucij ter mnenj in poročil Parlamentarne skupščine, Odbora ministrov, komisarja za človekove pravice, Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti, Usmerjevalnega odbora za boj proti diskriminaciji, raznolikost in vključevanje, Beneške komisije ter

---

2 UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.

3 UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

4 UL L 156, 5.5.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

drugih organov Sveta Evrope,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima,

– ob upoštevanju Evropske listine Sveta Evrope o regionalnih ali manjšinskih jezikih in njegove Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin,

– ob upoštevanju 34. splošnega poročila o dejavnostih Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope v letu 2024,

– ob upoštevanju 25. splošnega poročila o dejavnostih Skupine držav proti korupciji pri Svetu Evrope (GRECO) (2024),

– ob upoštevanju memoranduma o soglasju med Svetom Evrope in Evropsko unijo z dne 23. maja 2007 in sklepov Sveta z dne 17. decembra 2024 o prednostnih nalogah EU pri sodelovanju s Svetom Evrope v obdobju 2025–2026,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope za varstvo odvetniškega poklica, ki je bila sprejeta 12. marca 2025 in je bila dana na voljo za podpis 13. maja 2025,

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2016 s priporočili Komisiji o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[6],

– ob upoštevanju predloga sklepa Sveta z dne 20. decembra 2017 o ugotovitvi očitnega tveganja hujše kršitve načela pravne države v Republiki Poljski (COM(2017)0835), ki ga je Komisija izdala v skladu s členom 7(1) PEU,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. februarja 2018 o varstvu in nediskriminaciji manjšin v državah članicah EU[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. marca 2018 o sklepu Komisije o uporabi člena 7(1) PEU glede razmer na Poljskem[8],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. aprila 2018 o potrebi po oblikovanju instrumenta za evropske vrednote za podporo

---

5 UL L 65, 11.3.2016, str. 1, http://data.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj.
6 UL C 215, 19.6.2018, str. 162.
7 UL C 463, 21.12.2018, str. 21.
8 UL C 129, 5.4.2019, str. 13.

organizacijam civilne družbe, ki spodbujajo temeljne vrednote v Evropski uniji na lokalni in nacionalni ravni[9],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2018 o predlogu, s katerim se Svet poziva, naj v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji ugotovi obstoj očitnega tveganja, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije[10],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. novembra 2018 o minimalnih standardih za manjšine v EU[11],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. novembra 2018 o potrebi po celovitem mehanizmu EU za zaščito demokracije, pravne države in temeljnih pravic[12],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. aprila 2019 z naslovom Nadaljnja krepitev pravne države v Uniji – trenutno stanje in možni naslednji koraki (COM(2019)0163),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 17. julija 2019 o krepitvi pravne države v Uniji – načrt za ukrepanje (COM(2019)0343),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. oktobra 2020 o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[13],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. novembra 2020 o vplivu ukrepov proti COVID-19 na demokracijo, pravno državo in temeljne pravice[14],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. decembra 2020 o evropski državljanski pobudi Zaščita manjšin – milijon podpisov za raznolikost Evrope[15],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. marca 2021 o razglasitvi EU kot svobodnega območja za osebe LGBTIQ[16],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. junija 2021 o stanju pravne države v Evropski uniji in uporabi uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o pogojenosti[17],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. junija 2021 o poročilu

---

9 UL C 390, 18.11.2019, str. 117.
10 UL C 433, 23.12.2019, str. 66.
11 UL C 363, 28.10.2020, str. 13.
12 UL C 363, 28.10.2020, str. 45.
13 UL C 395, 29.9.2021, str. 2.
14 UL C 415, 13.10.2021, str. 36.
15 UL C 445, 29.10.2021, str. 70.
16 UL C 474, 24.11.2021, str. 140.
17 UL C 67, 8.2.2022, str. 86.

Komisije o stanju pravne države za leto 2020[18],

– ob upoštevanju direktive Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti korupciji, nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2003/568/PNZ in Konvencije o boju proti korupciji uradnikov Evropskih skupnosti ali uradnikov držav članic Evropske unije ter spremembi Direktive (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. julija 2021 o oblikovanju smernic za uporabo splošnega režima pogojenosti za zaščito proračuna Unije[19],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. septembra 2021 s priporočili Komisiji o opredelitvi nasilja na podlagi spola kot novega področja kriminala, vključenega na seznam iz člena 83(1) PDEU[20],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. novembra 2021 o krepitvi demokracije ter svobode in pluralnosti medijev v EU: zloraba civilnopravnih in kazenskopravnih ukrepov za utišanje novinarjev, nevladnih organizacij in civilne družbe[21],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2021 o ovrednotenju ukrepov za preprečevanje korupcije, nepravilne porabe ter poneverbe evropskih in nacionalnih javnih sredstev v primeru skladov za izredne razmere in na področjih porabe, povezanih s kriznimi razmerami[22],

– ob upoštevanje svoje resolucije z dne 8. marca 2022 o krčenju prostora za civilno družbo v Evropi[23],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. marca 2022 o pravni državi in posledicah sodbe Sodišča Evropske unije[24],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. maja 2022 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2021[25],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. junija 2022 o pravni državi in morebitni odobritvi poljskega načrta za okrevanje in odpornost (v okviru Mehanizma za okrevanje in odpornost)[26],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letih 2020

---

18 UL C 81, 18.2.2022, str. 27.
19 UL C 99, 1.3.2022, str. 146.
20 UL C 117, 11.3.2022, str. 88.
21 UL C 205, 20.5.2022, str. 2.
22 UL C 251, 30.6.2022, str. 48.
23 UL C 347, 9.9.2022, str. 2.
24 UL C 347, 9.9.2022, str. 168.
25 UL C 479, 16.12.2022, str. 18.
26 UL C 493, 27.12.2022, str. 108.

in 2021[27],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o predlogu sklepa Sveta o ugotovitvi obstoja očitnega tveganja v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije[28],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. oktobra 2022 o povečanju kaznivih dejanj iz sovraštva proti osebam LGBTIQ+ v Evropi in nedavnem homofobnem umoru na Slovaškem[29],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. novembra 2022 o rasni pravičnosti, nediskriminaciji in boju proti rasizmu v EU[30],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. novembra 2022 o oceni, kako Madžarska spoštuje pogoje pravne države v okviru uredbe o pogojenosti, in stanju glede madžarskega načrta za okrevanje in odpornost[31],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 30. marca 2023 o poročilu o stanju pravne države za leto 2022 – stanje pravne države v Evropski uniji[32],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. aprila 2023 o institucionalnih odnosih med Evropsko unijo in Svetom Evrope[33],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. junija 2023 o kršitvah načela pravne države in temeljnih pravic na Madžarskem ter zamrznjenih sredstvih EU[34],

– ob upoštevanju poročila svojega Preiskovalnega odbora za preiskavo uporabe programa Pegasus in podobne vohunske programske opreme za nadzor in njegovega priporočila z dne 15. junija 2023 Svetu in Komisiji o preiskavi domnevnih kršitev in nepravilnosti pri uporabi prava Unije, povezanih z uporabo programa Pegasus in podobne vohunske programske opreme za nadzor[35],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. julija 2023 o volilni

---

27 UL C 125, 5.4.2023, str. 80.
28 UL C 125, 5.4.2023, str. 463.
29 UL C 149, 28.4.2023, str. 22.
30 UL C 161, 5.5.2023, str. 10.
31 UL C 167, 11.5.2023, str. 74.
32 UL C 341, 27.9.2023, str. 2.
33 UL C, C/2023/442, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
34 UL C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
35 UL C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

zakonodaji, preiskovalnem odboru in pravni državi na Poljskem[36],

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 6. decembra 2023 z naslovom Ni prostora za sovraštvo: Evropa, združena proti sovraštvu (JOIN(2023)0051),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji – letno poročilo za leti 2022 in 2023[37],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o vključitvi sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva na evropski seznam kaznivih dejanj[38],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. februarja 2024 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2023[39],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. februarja 2024 o tesnejšem povezovanju EU glede na prihodnjo širitev[40],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev)[41],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. aprila 2024 o tekočih zaslišanjih v skladu s členom 7(1) PEU glede okrepitve pravne države na Madžarskem in proračunskih posledic[42],

– ob upoštevanju, da je Evropska komisija 29. maja 2024 sporočila, da je končala postopek iz člena 7(1) PEU v zvezi s Poljsko, in sicer po tem, ko je ta država sprejela ukrepe za ponovno vzpostavitev skladnosti s standardi EU na področju pravne države,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 27. junija 2024, ki vključujejo časovni načrt za prihodnje delo v zvezi z notranjimi

---

36 UL C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
37 UL C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
38 UL C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
39 UL C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
40 UL C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
41 UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.
42 UL C, C/2025/3705, 17.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.

reformami,

– ob upoštevanju akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN(2020)0005), ki je bil podaljšan do leta 2027,

– ob upoštevanju poročila Komisije z dne 10. oktobra 2024 z naslovom Financiranje za spodbujanje, varstvo in uveljavljanje temeljnih pravic – letno poročilo o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah za leto 2024 (COM(2024)0456),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. maja 2025 o prenovljenem dolgoročnem proračunu za Unijo v spreminjajočem se svetu[43],

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 16. julija 2025 za uredbo Sveta o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 (COM(2025)0571),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. oktobra 2025 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost LGBTIQ+ oseb za obdobje 2026–2030,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. novembra 2025 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU (COM(2025)0690), ki so mu priloženi delovni dokumenti služb Komisije (širitveni sveženj z dne 4. novembra 2025),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 12. novembra 2025 z naslovom Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje močnejših in odpornejših demokracij (JOIN(2025)0791),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 12. novembra 2025 z naslovom Strategija EU za civilno družbo (COM(2025)0790),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. novembra 2025 o predlogu sklepa Sveta o ugotovitvi obstoja očitnega tveganja v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije[44],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. decembra 2025 o izvajanju režima pogojenosti s pravno državo[45],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. januarja 2026 z naslovom Unija enakosti: strategija za boj proti rasizmu 2026–2030 (COM(2026)0012),

– ob upoštevanju posebnih poročil Evropskega računskega sodišča z

---

43 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0090.
44 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0283.
45 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0343.

dne 17. decembra 2024 o izvrševanju prava EU (28/2024), z dne 22. februarja 2024 o pravni državi v EU (03/2024) in z dne 10. januarja 2022 o podpori EU pravni državi na Zahodnem Balkanu (01/2022) ter njegovega pregleda z dne 28. februarja 2024 o poročanju Komisije o stanju pravne države (02/2024) in posebnega poročila o preglednosti financiranja EU, dodeljenega nevladnim organizacijam (11/2025), ter priporočil iz teh dokumentov,

– ob upoštevanju političnih usmeritev naslednje Evropske komisije za obdobje 2024–2029, ki jih je Parlamentu 18. julija 2024 predstavila takratna kandidatka za predsednico Komisije Ursula von der Leyen, govora predsednice Komisije o stanju v Uniji z dne 10. septembra 2025 v Evropskem parlamentu in sporočila Komisije z dne 21. oktobra 2025 z naslovom Delovni program Komisije za leto 2026 (COM(2025)0870),

– ob upoštevanju raziskav Eurobarometra iz let 2024 in 2025,

– ob upoštevanju ugotovitev raziskave Flash Eurobarometer št. 569, objavljene septembra 2025, o izzivih in prednostnih nalogah EU,

– ob upoštevanju poročil, raziskav in mnenj Agencije Evropske unije za temeljne pravice,

– ob upoštevanju predloga, ki ga je Agencija Evropske unije za temeljne pravice predložila Komisiji v okviru priprave poročila o stanju pravne države za leto 2025,

– ob upoštevanju mnenja Evropskega odbora regij z dne 2. aprila 2025 z naslovom Lokalna in regionalna perspektiva pri izvajanju načela pravne države v Evropski uniji,

– ob upoštevanju poročila Rule of Law Clinic (klinike za pravno državo) inštituta za demokracijo pri Srednjeevropski univerzi z naslovom *Rule of Law beyond the EU Member States – Assessing the Union's performance 2025* (Pravna država, ki presega zgolj države članice EU: ocena uspešnosti Unije za leto 2025),

– ob upoštevanju študije, ki jo je zahteval Odbor za proračun, o orodjih za zaščito proračuna EU pred kršitvami načel pravne države: uredba o pogojenosti v kontekstu[46],

– ob upoštevanju svojih resolucij o kršitvah demokracije, pravne

---

46 Rubio, E. in drugi, *The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context*, (Orodja za zaščito proračuna EU pred kršitvami načel pravne države: uredba o pogojenosti v kontekstu), Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko, tematski sektor za proračunske zadeve, april 2023.

države in temeljnih pravic v državah članicah,

– ob upoštevanju poročil s povratnimi informacijami, poročil o misijah, pisnih vprašanj in odgovorov svoje skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic[47],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenj Odbora za pravne zadeve in Odbora za proračun ter mnenja Pododbora za človekove pravice,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (A10-0091/2026),

A. ker EU temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, kot so določene v členu 2 PEU in kot so navedene v Listini ter zapisane v mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah; ker je Listina del primarnega prava EU; ker so te vrednote skupne vsem državam članicam ter bi jih morale EU in vsaka država članica posebej dosledno spoštovati in dejavno spodbujati v vseh svojih politikah, notranjih in zunanjih; ker bi morale države članice zagotoviti, da pri zaščiti vrednot iz člena 2 PEU ne pride do nazadovanja; ker spodkopavanje teh vrednot pomeni sistemsko grožnjo pravicam in svoboščinam ljudi, ki živijo v EU;

B. ker člen 49 PEU določa, da mora vsaka evropska država, ki zaprosi za članstvo v EU, spoštovati vrednote iz člena 2 PEU in si prizadevati za njihovo spodbujanje; ker mora pristop ostati proces, ki temelji izključno na dosežkih in doslednem spoštovanju københavnskih meril, zlasti tistih, povezanih z demokracijo, pravno državo in človekovimi pravicami; ker københavnska merila določajo, da od teh načel po pristopu ni mogoče odstopiti ali jih samovoljno razlagati; ker to spoštovanje zajema tudi postopno usklajevanje s politikami in stališči EU, vključno s skupno zunanjo in varnostno politiko, zlasti njenim pristopom, ki temelji na človekovih pravicah;

C. ker so pravna država, temeljne pravice, delovanje demokratičnih institucij, reforma javne uprave in gospodarska merila t. i. temeljne prvine procesa pristopa k EU; ker so verodostojne reforme in nepovratni dosežki na teh področjih bistveni za zagotavljanje

---

47 Za vse dejavnosti spremljanja, ki jih izvaja skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic, glej: https://www.europarl.europa.eu/committees/sl/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662 za prejšnje parlamentarno obdobje in https://www.europarl.europa.eu/committees/sl/working-group-democracy-rule-of-law-and-/product-details/20241205CDT13884 za sedanje parlamentarno obdobje.

enakosti pred zakonom in dejanskega uživanja temeljnih pravic;

D. ker bi morale notranje reforme v skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 27. junija 2024 napredovati vzporedno s širitvenim procesom, da bi bile politike EU primerne za prihodnost;

E. ker bi bilo treba položaj pripadnikov manjšin redno spremljati in ga upoštevati v poročilu o stanju pravne države;

F. ker bi morala EU podpirati in v okviru svojih pristojnosti dejavno varovati socialne in temeljne pravice, na katerih temelji; ker je treba vztrajne pomanjkljivosti pri varstvu ekonomskih in socialnih pravic, vključno s pravico do poštenih in pravičnih delovnih pogojev, socialno varnostjo in zaščito, dostopom do zdravstvenega varstva in izobraževanja, podporo za dostop do ustreznega stanovanja in načelom nediskriminacije, obravnavati kot resno grožnjo vrednotam iz člena 2 PEU;

G. ker se je EU leta 2025 spoprijemala z resnimi izzivi in nazadovanjem demokracije v državah članicah v zvezi z varstvom pravne države, demokracije in temeljnih pravic, ki so neločljivo povezane; ker so v poročilu o stanju pravne države za leto 2025 opredeljene strukturne pomanjkljivosti v pravosodnih sistemih, boju proti korupciji, javnih službah, upravljanju medijev ter sistemu zavor in ravnovesij, hkrati pa je v poročilu potrjena pozitivna krivulja v več državah članicah ter ugotovljeno, da letni cikel pregleda pravne države še naprej spodbuja in podpira napredek;

H. ker Agencija Evropske unije za temeljne pravice v svojem poročilu o temeljnih pravicah za leto 2025[48] poudarja, da geopolitične spremembe ter zakonodajni in družbeni razvoj spodkopavajo temeljne pravice v EU, razdiralna identitetna politika pa je pripomogla k povečanju stopnje rasizma in sovraštva, zaradi česar trpijo ljudje z drugačnim etničnim ozadjem in verske skupnosti; ker je v poročilu navedeno tudi, da se sovražni govor in škodljive vsebine še naprej nenadzorovano širijo po spletu, hitre digitalne spremembe in razvoj umetne inteligence lahko še povečajo obstoječe neenakosti, primeri, ko je na tisoče ljudi izgubilo življenje na morju, in obtožbe o grdem ravnanju na mejah pa vzbujajo skrb glede obravnave prosilcev za azil in migrantov; ker ti trendi ogrožajo demokratične vrednote in enakost ter temeljne pravice ljudi in ker se nekateri ljudje po vsej EU v trenutnih težkih socialno-ekonomskih razmerah še naprej spopadajo s finančnimi težavami, ki nesorazmerno vplivajo na tiste, ki so že izpostavljeni tveganju za revščino, in povečujejo obstoječe neenakosti pri prikrajšanih skupinah; ker so se kljub izzivom, ki so se pojavili leta 2024, zgodili tudi pozitivni premiki, na primer zakonodaja EU za urejanje spletnih prostorov in umetne inteligence,

---

48 Agencija Evropske unije za temeljne pravice, Poročilo o temeljnih pravicah za leto 2025, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2025.

s katero si EU prizadeva zagotoviti digitalno okolje, v katerem so temeljne pravice spoštovane;

I. ker je v državi članici, v zvezi s katero tečejo postopki iz člena 7(1) PEU, že dlje časa prisotna zaskrbljenost zaradi sistemske koncentracije politične moči, spodkopavanja institucionalnega sistema zavor in ravnovesij ter slabitve neodvisnih nadzornih organov, čeprav je bila večkrat pozvana, naj sprejme korektivne ukrepe;

J. ker v poročilu o stanju pravne države za leto 2025 kljub vse večjemu pritisku na državljanski prostor po vsej EU resnost tega pritiska in prisotne strukturne grožnje niso ustrezno upoštevane ter ker so bila izdana omejena priporočila; ker se v poročilu ne obravnavajo ustrezno vztrajni pomisleki glede neodvisnosti sodstva, svobode medijev, korupcije ter sistema zavor in ravnovesij v nekaterih državah članicah;

K. ker Komisija ni celovito obravnavala omejitev svobode zbiranja, dostopa do informacij, integritete volitev in diskriminacije v več državah članicah;

L. ker je Sodišče Evropske unije v zadevi C-713/23 razsodilo, da mora država članica za namene pravic, ki jih podeljuje pravo EU, priznati zakonsko zvezo med dvema državljanoma EU istega spola, zakonito sklenjeno v drugi državi članici, v kateri sta uresničevala svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja; ker je Sodišče Evropske unije ugotovilo, da je zavrnitev takega priznanja v nasprotju s pravom EU, saj krši svobodo gibanja in prebivanja ter temeljno pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja;

M. ker se glede na lestvice svobode medijev nevarna povezava med novičarskimi mediji in osebami, ki so na oblasti, kaže v nejasni in neenakomerni porazdelitvi državnega oglaševanja v EU; ker medijsko okolje zaznamujejo nasprotja interesov in ker regionalne medijske hiše, kadar se upirajo pritiskom, doletijo strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, ki oklestijo njihova finančna sredstva; ker se pojavljajo znaki upanja, saj si nekateri medijski sektorji opomorejo po zmanjšanju pravnih pritiskov, drugi kažejo pozitiven gospodarski zagon, več pa jih dosega visoko raven svobode tiska;

N. ker so novinarji v več državah članicah še naprej tarča kampanj blatenja, strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti ter ustrahovanja in groženj, kar povzroča strah in samocenzuro ter spodkopava pravico javnosti do obveščenosti; ker morajo nekateri novinarji živeti pod policijsko zaščito;

O. ker je njegov preiskovalni odbor za preiskavo uporabe programa Pegasus in podobne vohunske programske opreme za nadzor ugotovil, da so bila takšna orodja v več državah članicah nezakonito

uporabljena proti novinarjem, civilni družbi, odvetnikom, predstavnikom opozicije in javnim uradnikom; ker je dokumentiral hude kršitve zasebnosti, varstva podatkov in svobode izražanja ter opozoril, da takšne prakse sistemsko ogrožajo demokracijo in temeljne pravice v EU; ker je uporaba tehnologij vohunske programske opreme za nadzor, kot so Predator, Pegasus in Paragon Graphite, proti novinarjem v EU še vedno zelo zaskrbljujoča;

P. ker so bile določene kršitve temeljnih pravic morda povezane z uporabo nekaterih sredstev EU, zlasti na področju pogojev za sprejem prosilcev za azil, institucionalizacije invalidov in otrok ter nekaterih projektov za mestno prenovo ter stanovanjskih in izobraževalnih projektov[49]; ker so bila določena sredstva EU morda usmerjena v podjetja, povezana z vdorno programsko opremo za nadzor[50]; ker bi bilo treba okrepiti upravljanje sredstev EU in nadzor nad njimi, da bi preprečili takšne kršitve in zagotovili popolno skladnost z zaščitnimi ukrepi, določenimi v pravu EU;

Q. ker so bili izraženi pomisleki[51] glede omejevalnih ukrepov EU, uvedenih s Sklepom Sveta (SZVP) 2024/2643[52] in Uredbo Sveta (EU) 2024/2642[53], zlasti v zvezi z njihovim morebitnim vplivom na pravice posameznikov, vključno z novinarji, in potreba po zagotovitvi, da se bodo ti ukrepi uporabljali v skladu z zahtevo po sorazmernosti na podlagi prava EU, upoštevanjem ustreznega postopka, sodnim nadzorom in ustreznimi pravnimi jamstvi v skladu z mednarodnimi standardi človekovih pravic;

R. ker korupcija še vedno vzbuja veliko zaskrbljenost med

---

49 Pobuda BRIDGE EU, *1.1 Billion Euros, 63 Projects, Six Countries, One Pattern: How EU Funds Violate Fundamental Rights* (1,1 milijarde EUR, 63 projektov, šest držav, en vzorec: kako skladi EU kršijo temeljne pravice (pobuda BRIDGE EU 2025).

50 Business & Human Rights Resource Centre, *EU: 39 Members of the European Parliament from 4 political groups call for answers regarding taxpayer funding fuelling spyware* (EU: 39 poslancev Evropskega parlamenta iz štirih političnih skupin poziva k odgovorom v zvezi s financiranjem vohunske programske opreme z davkoplačevalskim denarjem), spletišče centra Business & Human Rights Resource Centre (1. oktober 2025).

51 Urad visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice, *European Union: Restrictive measures against academics negatively impact human rights, say UN experts* (Evropska unija: omejevalni ukrepi proti akademikom po mnenju strokovnjakov OZN negativno vplivajo na človekove pravice), spletišče Urada visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice, 26. januar 2026.

52 Sklep Sveta (SZVP) 2024/2643 z dne 8. oktobra 2024 o omejevalnih ukrepih zaradi destabilizirajočih dejavnosti Rusije (UL L, 2024/2643, 9.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2643/oj).

53 Uredba Sveta (EU) 2024/2642 z dne 8. oktobra 2024 o omejevalnih ukrepih zaradi destabilizirajočih dejavnosti Rusije (UL L, 2024/2642, 9.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2642/oj).

državljani EU, kot je pokazala raziskava Eurobarometra o korupciji iz leta 2025[54]; ker 69 % anketirancev zlasti meni, da je korupcija v njihovi državi zelo razširjena, 51 % pa jih meni, da je zelo razširjena v političnih strankah; ker anketiranci v veliki meri zavračajo koruptivne prakse, saj jih 71 % meni, da nikoli ni sprejemljivo dajati uslug v zameno za ugodnosti javnih organov, 74 % jih zavrača dajanje daril, 80 % pa dajanje denarja za pridobitev takšnih ugodnosti; ker 5 % anketirancev poroča, da so v zadnjih 12 mesecih doživeli korupcijo ali ji bili priča, le eden od petih pa jo je prijavil, in ker manj kot polovica anketirancev ve, kje prijaviti primer korupcije;

S. ker je Skupina držav proti korupciji pri Svetu Evrope (GRECO) v svojem 25. splošnem poročilu o dejavnostih poudarila, da so temeljne reforme še vedno bistvene za krepitev neodvisnosti sodstva, tožilstva in kazenskega pregona ter za ponovno vzpostavitev zaupanja v javne institucije, politično vodstvo, sodstvo in kazenski pregon, za kar so potrebna stalna protikorupcijska prizadevanja, okrepljen in neodvisen nadzor, trden in uravnotežen okvir za sodelovanje oseb na najvišjih izvršilnih funkcijah z lobisti in tretjimi stranmi, ki vplivajo na javno odločanje, ter uporaba standardov vrtljivih vrat in neomajna zavezanost preglednosti, odgovornosti, pravičnosti in integriteti; ker so potrebni nadaljnji ukrepi, da bi zagotovili celovito, učinkovito in proaktivno izvajanje zakonov o dostopu do informacij;

T. ker so integriteta volitev, enakopravne volitve in dejanska politična konkurenca bistvene sestavine vrednot iz člena 2 PEU ter jih je treba sistematično obravnavati pri spremljanju pravne države v državah članicah, državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah;

U. ker je v 34. splošnem poročilu Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope izražena resna zaskrbljenost zaradi znatnega povečanja prenatrpanosti zaporov, zlasti v nekaterih državah članicah, kar popolnoma spodkopava delovanje zaporov in bi lahko povzročilo, da bi bili posamezniki izpostavljeni nehumanemu in ponižujočemu ravnanju, saj prenatrpanost povzroča slabše življenjske razmere, večje napetosti in nasilje ter zmanjšuje namenske dejavnosti in priprave za vrnitev zapornikov v skupnost;

---

54 Evropska komisija, posebna raziskava Eurobarometra št. 561: Odnos državljank in državljanov do korupcije v EU v letu 2025, julij 2025.

V. ker so po podatkih[55] Agencije Evropske unije za temeljne pravice in Sveta Evrope neustrezna zdravstvena oskrba, omejen dostop do podpore duševnemu zdravju in vse večje število samomorov še vedno resne težave v zaporih v več državah članicah; ker samomori in samopoškodovanje kažejo na trajne in resne težave v sistemih pridržanja; ker je treba posebno pozornost nameniti ustanovam za mladoletnike, kjer so mladoletniki zaradi nezadostne psihološke oskrbe, izobraževanja in ukrepov za ponovno vključevanje izpostavljeni nadaljnjim travmam in izključenosti;

W. ker neizvrševanje ali delno izvrševanje sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice ter stalne zamude pri njihovem izvrševanju niso osamljeni primeri, pač pa odražajo stalne težave v več državah članicah in ponavljajoče se težave v drugih;

X. ker mreža European Implementation Network in organizacija Democracy Reporting International poudarjata, da so tako na Sodišču Evropske unije kot na Evropskem sodišču za človekove pravice vrzeli pri izvajanju večinoma povezane z istimi področji, in sicer neodvisnostjo sodstva in dostopom do pravnega varstva, azilom in migracijami, pogoji pridržanja, enakostjo ter podatki/nadzorom; ker je bil hkrati v nekaterih državah članicah dosežen pozitiven medsektorski razvoj, ki kaže, da sta skladnost in izboljšanje mogoča, če obstajata jasna politična volja in resnična zavezanost spoštovanju sodb mednarodnih sodišč za spoštovanje pravne države[56];

Y. ker dezinformacije, manipulacija algoritmov in nezadostna preglednost spletnih platform spodkopavajo demokratično razpravo, namen izvrševanja v skladu z aktom o digitalnih storitvah[57] pa je obvladovati ta tveganja;

---

55 Agencija Evropske unije za temeljne pravice, *Criminal Detention Database 2015–2022* (Podatkovna zbirka o odvzemih prostosti za obdobje 2015–2022), spletišče Agencije Evropske unije za temeljne pravice; Aebi, M.F. in Cocco, E. *SPACE I – 2024 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations* (SPACE I – 2024 – Kazenski statistični podatki Sveta Evrope: zaporniška populacija), Svet Evrope, 2025; Svetovna zdravstvena organizacija, *Status report on prison health in the WHO European Region 2022* (Poročilo o stanju na področju zdravja v zaporih v evropski regiji Svetovne zdravstvene organizacije za leto 2022), regionalni urad Svetovne zdravstvene organizacije za Evropo, København, 2023.

56 Mreža European Implementation Network in organizacija Democracy Reporting International, *Justice Delayed and Justice Denied – Non-executing of European Courts Judgments and the Rule of Law* (Pravica zamujena in pravica odrečena – neizvrševanje sodb evropskih sodišč in pravna država), 2025.

57 Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

Z. ker omejena pozornost, namenjena priporočilom v okviru drugih institucionalnih vprašanj, povezanih s sistemom zavor in ravnovesij, vzbuja dodatne pomisleke, saj je to tematsko področje zelo široko in zajema najrazličnejša vprašanja;

AA. ker se je metodologija letnega poročila Komisije o stanju pravne države sčasoma sicer izboljšala, vendar se še vedno ne uporabljajo jasna in operativna merila za ocenjevanje držav članic v okviru vsakega stebra, zaradi česar je težje primerjati pogoje med državami članicami in zagotoviti enotne standarde, kar lahko oslabi zanesljivost poročila o stanju pravne države kot mehanizma zgodnjega opozarjanja in preventivnega mehanizma;

AB. ker je v skladu z analizo pravne države organizacije Liberties EU[58] iz leta 2025 približno tretjina vseh držav članic od leta 2022 dosegla le malo ali nič napredka pri izvajanju priporočil Komisije; ker se v devetih državah stalno ne izvaja med pet in osem priporočil; ker je bil pri 61 % priporočil, ocenjenih leta 2025, od leta 2022 dosežen le majhen napredek ali pa ga sploh ni bilo; ker se je 93 % vseh priporočil Komisije za leto 2025 ponovilo od prejšnjih let (71 % jih je iz leta 2022), leta 2025 pa je bilo uvedenih le devet novih priporočil; ker je bilo leta 2025 mogoče šteti, da je bilo v celoti izvedenih le 6 % priporočil;

AC. ker je skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic pri Odboru Evropskega parlamenta za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve pooblaščena za spremljanje kršitev demokracije, načela pravne države in temeljnih pravic ter boja proti korupciji v EU; ker ta skupina že več kot sedem let stanje pravne države, demokracije in temeljnih pravic po vsej EU ocenjuje z namenskimi sejami o državah članicah, horizontalnimi temami in ad hoc delegacijami; ker je spremljanje tehnična naloga, ki krepi sisteme integritete in institucionalno odpornost ter bi morala ostati neodvisna od političnega vpliva; ker je navedena skupina, čeprav je vključena v parlamentarni okvir, že dolgo zavezana, da se bo vzdržala strankarskih političnih pomislekov in da bo svoje ocene utemeljila na uveljavljenih standardih in presoji, ki temelji na dokazih, ter je dragoceno prispevala k delu EU na področju pravne države;

AD. ker je v delovnem programu Komisije za leto 2026 navedena potreba po celovitem letnem ciklu pregleda pravne države, za katerega so značilni skupna časovnica, jasni mejniki in dejaven prispevek vseh institucij EU; ker je spoštovanje pravne države še vedno nujno za zaščito vseh sredstev EU;

---

58 Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi), *European Commission’s Rule of Law Report 2025 – Gap Analysis* (Poročilo Evropske komisije o stanju pravne države za leto 2025 – analiza vrzeli).

AE. ker je Parlament večkrat pozval, naj se spoštovanje načel pravne države tesneje poveže z dostopom do sredstev EU, med drugim s tesnejšo povezavo med priporočili iz letne resolucije o stanju pravne države in finančno podporo iz proračuna EU; ker se je Komisija večkrat zavezala, da bo krepila te povezave, med drugim v govoru predsednice Komisije Ursule von der Leyen o stanju v Uniji 10. septembra 2025;

AF. ker mora uporaba instrumentov na področju pravne države ostati nepristranska in temeljiti izključno na preverljivem ugotavljanju dejstev in pravni utemeljitvi, brez instrumentalizacije ali političnih pogajanj;

AG. ker je generalna pravobranilka Tamara Ćapeta v sklepnih predlogih z dne 5. junija 2025 v zadevi C-769/22 ugotovila, da je lahko člen 2 PEU ločena pravna podlaga za postopke za ugotavljanje kršitev v primerih, ko je zanikanje vrednot glavni razlog za ostale kršitve prava EU, in predlagala, naj Sodišče Evropske unije ugotovi, da je Madžarska s sprejetjem zakona št. LXXIX iz leta 2021 kršila direktivo o elektronskem poslovanju[59], direktivo o storitvah[60], direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah[61], splošno uredbo o varstvu podatkov[62], člen 56 PDEU, člene 1, 7, 8(2), 11 in 21 Listine ter člen 2 PEU;

AH. ker bi morala Komisija v letnem poročilu o stanju pravne države še naprej ocenjevati države članice in države kandidatke; ker bi bilo treba skladnost institucij, organov, uradov in agencij EU z načelom pravne države še naprej zagotavljati prek sodnega sistema EU in pod nadzorom evropskega varuha človekovih pravic; ker bi bilo treba v poročilu Komisije o stanju pravne države pregledno oceniti tudi skladnost institucij, organov, uradov in agencij EU s standardi pravne države, s čimer bi omogočili učinkovitejše odpravljanje

---

59 Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, 17.7.2000, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/31/oj).

60 Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, 27.12.2006, str. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/123/oj).

61 Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL L 95, 15.4.2010, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj).

62 Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

pomanjkljivosti v institucijah EU in povečali verodostojnost EU z nadzorom nad njenimi institucijami;

AI. ker morajo države članice zagotoviti, da so njihove nacionalne institucije za človekove pravice ustanovljene in akreditirane popolnoma v skladu s pariškimi načeli OZN in da v skladu z njimi tudi delujejo; ker so neodvisnost, pluralizem, finančna varnost, ustrezno financiranje, učinkovita pooblastila in zakonska pooblastila nacionalnih institucij za človekove pravice nepogrešljivi, da bi te lahko izpolnjevale svojo nalogo učinkovitega spodbujanja in varstva temeljnih pravic ter spremljanja standardov pravne države in delovanja demokratičnega sistema zavor in ravnovesij; ker bi bilo treba države članice pozvati, naj zaščitijo nacionalne institucije za človekove pravice pred političnim vmešavanjem;

Pravosodni sistemi

1. ponovno poudarja, da pravna država temelji na zavezujoči naravi prava za vse javne organe in na dejanski pravici vsakega posameznika do dostopa do neodvisnega in nepristranskega sodišča ter da sta ti razsežnosti neločljivi in se vzajemno krepita;

2. poudarja, da je pravično in dostopno pravno varstvo temeljno načelo pravne države, ki zahteva neodvisno sodstvo; ponovno poudarja, da je enak dostop do pravnega varstva za vse državljane bistven;

3. poudarja, kako pomembna sta neodvisnost pravosodnega sistema in dostop do brezplačne pravne pomoči za zagotavljanje enakega dostopa do pravnega varstva; ponavlja, da so za izboljšanje pravosodnega sistema bistveni zadostni viri, vključno z infrastrukturo in osebjem;

4. poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj sprejmejo potrebne ukrepe, da bi zagotovile strukturno neodvisne, učinkovite in nepristranske pravosodne sisteme ter dostop do brezplačne pravne pomoči v skladu s svojimi obveznostmi, ki jih imajo na podlagi prava EU in nacionalne zakonodaje, ter s tem enak dostop do pravnega varstva za vse, kar je bistveno, da bi lahko državljani uveljavljali svoje pravice, izpodbijali diskriminacijo in zahtevali odgovornost nosilcev odločanja; ponovno poudarja, da so potrebni konkretni ukrepi za izboljšanje dostopa, zlasti za marginalizirane in ranljive skupine;

5. poudarja, da so za zagotavljanje neodvisnosti sodstva in učinkovitega dostopa do pravnega varstva potrebni vsaj avtomatizirani in naključni sistemi dodelitve zadev z ozko opredeljenimi in preverljivimi razlogi za odstopanje, pregledni, pravno utemeljeni in depolitizirani postopki imenovanja in napredovanja, ki zagotavljajo, da v skladu s standardi Beneške komisije večino članov sodnih svetov ali enakovrednih organov izvolijo njihovi kolegi, in da izvršilna oblast ne more izvajati diskrecijskega nadzora nad imenovanji, vključno s

predsedstvi sodišč in vrhovnimi sodišči, stabilna in objektivna pravila o prejemkih sodnikov ter ustrezni prejemki sodnikov ter zadostni viri, vključno s financiranjem, infrastrukturo in usposobljenim osebjem;

6. opozarja, da so zanesljivi nacionalni pravni sistemi v državah članicah ter državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah nepogrešljivi, saj se Komisija zanaša na nacionalne pravosodne organe, da izvršujejo pravo EU, nadvse pomembni pa so tudi za pravosodno sodelovanje v EU in spodbujanje medsebojnega zaupanja;

7. ugotavlja, da je Komisija prepoznala strukturne izzive, ki otežujejo izboljšanje učinkovitosti, dostopnosti in kakovosti sodstva v nekaterih državah članicah ter državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah; poudarja, da je treba izboljšati spremljanje teh izzivov, zlasti v državah, ki so v napredni fazi pridružitvenega postopka; je trdno prepričan, da je usposabljanje ključni dejavnik za zagotavljanje neodvisnosti sodnikov, pa tudi za kakovost in učinkovitost pravosodnega sistema; poziva države članice, naj vlagajo v izobraževanje v pravosodju, digitalizacijo, pravno pomoč in dostop do pravnega varstva za marginalizirane in ranljive skupine; spodbuja države članice, naj sodnikom omogočijo usposabljanje; je trdno prepričan, da bi moralo biti usposabljanje multidisciplinarno; ponovno poudarja, da so za učinkovitost in dostopnost pravosodnega sistema bistveni ustrezni viri, vključno s financiranjem, infrastrukturo in usposobljenim osebjem; poudarja, da je močna podpora EU na tem področju izjemno pomembna;

8. poziva države članice, naj izkoristijo priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, za omogočitev poenostavitve, izboljšane učinkovitosti in dostopnosti, prihranka časa in zmanjšanja stroškov shranjevanja podatkov;

9. poudarja, da ima resne pomisleke v zvezi s pretiranim političnim vplivom na imenovanja sodnikov, disciplinske senate, napredovanja in dodeljevanje zadev, tudi prek novoustanovljenih pravosodnih struktur, ki zaobidejo obstoječe zaščitne ukrepe in olajšujejo vmešavanje izvršilne veje oblasti, zlasti na Madžarskem;

10. opozarja, da je iz poročila o stanju pravne države za leto 2025 razvidno, da na Madžarskem še vedno obstajajo številne globoko zakoreninjene pomanjkljivosti, ugotovljene v prejšnjih letih, in sicer da je neodvisnost sodstva še vedno vprašljiva, tožilstvo še vedno nima trdne zaščite pred političnim vplivom, zakonodajni postopki so še vedno nepregledni, pri čemer je javno posvetovanje v njih omejeno, prizadevanja za obrambo svobode in pluralnosti medijev ter državljanskega prostora pa niso prinesla pomembnih rezultatov;

11. poudarja, da morajo biti sodniki nepristranski; opozarja, da morajo imenovanja in napredovanja sodnikov temeljiti izključno na njihovih

kvalifikacijah, saj so sodniki bistveni za varovanje neodvisnosti sodstva; opozarja, da morajo biti merila za izbiro kandidatov in njihova imenovanja na visoke sodniške položaje popolnoma pregledna, brez neprimernih političnih ali zunanjih vplivov; opozarja, da morajo pregledni in nepristranski postopki veljati tudi za razrešitev sodnikov; poziva Komisijo, naj spremlja in zagotovi, da bodo države članice v celoti spoštovale načelo nenazadovanja, kot je pojasnjeno v sodni praksi Sodišča Evropske unije, zlasti v zvezi z imenovanjem sodnikov, da bi preprečili vsakršno nazadovanje na področju neodvisnosti sodstva;

12. opozarja, da je treba zagotoviti avtonomijo tožilstva in tako preprečiti vsakršno politično vmešavanje v njegovo delo; poziva države članice, naj glede na različne strukture nacionalnih tožilstev dodatno okrepijo zaščitne ukrepe za zagotavljanje nepristranskosti tožilcev; jih poziva, naj pospešijo reforme v skladu s priporočili iz poročila o stanju pravne države za leto 2025, vključno z okrepljenim varstvom neodvisnosti sodstva in avtonomije tožilcev v okviru parlamentarnih preiskav ter ukrepi, kot je ločitev mandata generalnega državnega tožilca od mandata vlade; poziva Komisijo, naj pregleda reforme, izvedene v zvezi s tem, in spremlja njihovo učinkovitost; poziva k reformi disciplinskih postopkov za sodnike in tožilce, da jih politične oblasti ne bi uporabljale za izvajanje nadzora nad sodstvom in da bi zagotovili, da jih vodijo neodvisni organi;

13. obsoja zlorabo pravosodnega sistema v politične namene, med drugim s preganjanjem političnih nasprotnikov in vmešavanjem v preiskave korupcije; poudarja, da politično motivirani pregoni spodkopavajo zaupanje javnosti v ustavna načela in standarde EU; opozarja, da je treba zagotoviti avtonomijo in neodvisnost tožilstva in torej preprečiti vsakršno politično vmešavanje v njegovo delo, zlasti vmešavanje vlade; poudarja, da so pregledni postopki imenovanja tožilcev ključni dejavnik za ohranjanje zaupanja javnosti v kazensko pravosodje; obsoja zlorabo amnestij in pomilostitev v korist politikov, saj ogrožajo načelo enakosti pred zakonom; je zaskrbljen zaradi ponavljajočih se napadov na sodnike in tožilce, ki izvajajo odmevne politične preiskave v primerih korupcije in zlorabe oblasti proti političnim nasprotnikom;

14. poudarja, da imajo nacionalni sodni sveti pomembno vlogo pri zaščiti neodvisnosti sodstva, saj delujejo kot varovalni mehanizem med sodstvom in drugimi vejami oblasti, tudi v zadevah, kot so imenovanja in poklicni razvoj ter upravljanje pravosodnega sistema;

15. poudarja, da bi morala biti v primerih, ko obstajajo sodni sveti, njihova sestava in delovanje skladna s standardi, ki sta jih določila Beneška komisija in Svet Evrope, vključno s tem, da morajo svet sestavljati izključno sodniki ali pa mora biti, če so v njem tudi člani, ki niso sodniki, velika večina članov sodnikov, ki jih izvolijo njihovi kolegi, člani, ki niso sodniki, pa so lahko imenovani prek preglednih

demokratičnih postopkov, da se zagotovita pluralizem in legitimnost ter da izvršilna oblast ne more diskrecijsko nadzirati imenovanj, s čimer se zagotovi neodvisnost in prepreči neprimerno vplivanje, kar je potrdilo Sodišče Evropske unije;

16. pozdravlja oceno Evropske komisije v njenem poročilu o izvedenih reformah in ugotavlja, da so nekatere države članice dosegle napredek in sprejemajo zakonodajne pobude za okrepitev neodvisnosti in učinkovitosti sodnih svetov, kjer obstajajo;

17. poudarja, da so za učinkovit in pravilno delujoč pravosodni sistem v državah članicah potrebne neodvisne odvetniške zbornice in odvetniki, ki lahko svoje naloge opravljajo svobodno in brez nepotrebnega pritiska ali vmešavanja, saj imajo ključno vlogo pri varovanju pravne države ter temeljnih pravic in svoboščin; poudarja tudi, da je bistveno popolno spoštovanje temeljnih načel odvetniškega poklica, vključno z zaupnostjo med odvetnikom in stranko;

18. obžaluje, da še vedno obstajajo pomisleki glede ravni prejemkov sodnikov in sodnega osebja v več državah članicah, zaradi česar delovna mesta niso privlačna in jih je zato težko zapolniti;

19. izraža resno zaskrbljenost zaradi naraščajočega trenda, da se strukturno dvomi o vlogi in legitimnosti neodvisnega sodstva, s čimer se izpodbija pravilno delovanje pravosodnega sistema kot takega, in poudarja, da je neodvisnost sodstva osnovni pogoj za legitimnost sodne oblasti, izvršljivost sodnih odločb in zaupanje javnosti v pravosodje; opozarja, da načelo ravnovesja med vejami oblasti pomeni, da se noben organ javnega sektorja ne more izogniti sodnemu nadzoru, in obžaluje diskurz, katerega namen je delegitimizirati ta nadzor; opozarja, da je kritika sodnikov nesprejemljiva, če je namenjena oviranju ali diskreditiranju izvajanja te ustavne funkcije; jasno razlikuje med legitimnimi kritikami sodnih odločb in napadi, usmerjenimi v legitimnost nacionalnih in mednarodnih sodišč kot institucij; obsoja vse neposredne ali posredne poskuse vplivanja na sodnike, njihovega ustrahovanja ali oviranja pri opravljanju njihovih nalog, tudi z disciplinskimi pritiski ali javnimi napadi, ki spodkopavajo njihovo avtoriteto; ponovno poudarja, da legitimnost mednarodnih sodišč izhaja iz suverene volje držav, ki so jih ustanovile, in demokratičnih postopkov, ki urejajo izvolitev njihovih sodnikov, ter da je njihova vloga bistvena za učinkovito varstvo temeljnih pravic;

20. poziva Komisijo, naj ukrepa v zvezi s političnimi napadi na sodnike in sodnim ustrahovanjem, da bi zagotovila neodvisne pravosodne sisteme, vključno z zaščito pred političnim vmešavanjem; poudarja, da veliko število groženj in napadov, ki so jim izpostavljeni delavci v

pravosodju, zlasti odvetniki[63], neposredno ogroža demokracijo in pravno državo; poziva države članice, naj podpišejo in ratificirajo Konvencijo Sveta Evrope za varstvo odvetniškega poklica ter uporabijo vsa ustrezna sredstva za zagotovitev obrambe in svobode izražanja odvetnikov; poziva Komisijo, naj nemudoma predloži osnutek sklepa Sveta, ki bo EU omogočil podpis in sklenitev konvencije, in poudarja, da je potreben hiter dogovor o tem sklepu;

21. opozarja, da imajo poklicna združenja sodnikov in tožilcev skupaj z akterji civilne družbe pomembno vlogo pri spodbujanju načela pravne države na terenu, zaščiti neodvisnosti sodstva in prispevanju k javni razpravi;

22. poziva države članice, naj se vzdržijo pretirane uporabe pospešenih postopkov ali izrednih odlokov, saj ti negativno vplivajo na stabilnost in kakovost priprave zakonodaje in demokracijo; poziva države članice, naj po sistematičnem posvetovanju z različnimi deležniki vzpostavijo pregledne zakonodajne postopke;

23. pozdravlja nacionalne reforme, ki so jih izvedle nekatere države članice, da bi povečale neodvisnost sodstva, ter poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj še naprej sprejemajo potrebne ukrepe za neodvisne pravosodne sisteme in dostop do brezplačne pravne pomoči, s čimer bodo zagotovile enak dostop do pravnega varstva za vse;

24. pozdravlja vlogo evropske mreže varuhov človekovih pravic in poudarja, da bi moralo sodelovanje presegati zgolj izmenjavo informacij, zlasti s sistematično uporabo postopkov poizvedb, kar bi nacionalnim uradom varuhov človekovih pravic omogočilo, da poiščejo verodostojne odgovore na ravni EU, kadar naletijo na ovire pri uporabi prava EU, s čimer bi se okrepil njihov vpliv na nacionalne organe; obžaluje, da se pri pripravi poročila o stanju pravne države ne izvede vedno sistematično posvetovanje z uradi varuhov človekovih pravic, čeprav imajo ključno vlogo pri odkrivanju pomanjkljivosti pri izvajanju prava EU; zato poziva, naj se nacionalni varuhi človekovih pravic bolj strukturirano in dosledno vključujejo v postopke na ravni EU, da bi bolje opredelili sistemska vprašanja, ki zadevajo več držav članic, in podprli Komisijo pri odpravljanju pomanjkljivosti pri učinkoviti uporabi prava EU;

25. poziva države članice, naj okrepijo neodvisnost nacionalnih nadzornih organov;

26. poziva EU in njene države članice, naj nadaljujejo in okrepijo podporo evropskim in mednarodnim pravosodnim institucijam, začenši z utrditvijo notranjih mehanizmov pravosodnega sodelovanja,

---

63 Svet odvetniških združenj Evrope (CCBE), *CCBE report on threatening behaviour and agression towards lawyers* (Poročilo o grozečem vedenju in agresiji do odvetnikov), 2024.

ki temeljijo na medsebojnem zaupanju med pravosodnimi sistemi različnih držav članic ter držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk;

27. pozdravlja revizijo direktive o pravicah žrtev[64], da bi odpravili pravne vrzeli in žrtvam zagotovili dostop do pravnega varstva in podpore, vključno z možnostmi za pregled odločitev v kazenskih postopkih v zvezi z žrtvami, določbami o podpori in zaščiti žrtev, dostopu do odškodnine ter učinkovitem zbiranju podatkov, boljši dodelitvi sredstev za spoštovanje pravic žrtev kaznivih dejanj ter spoštovanju zasebnosti žrtev in varstvu njihovih osebnih podatkov ob prijavi kaznivega dejanja, ne glede na njihov status glede prebivanja, in da se osebni podatki ne posredujejo storilcu kaznivega dejanja;

28. poudarja, da je neizvajanje nacionalnih in mednarodnih sodb v nekaterih državah članicah še vedno sistemsko zaskrbljujoče, kot je bilo poudarjeno v nedavnih ugotovitvah Agencije EU za temeljne pravice in prispevkih deležnikov; je zelo zaskrbljen zaradi vse večjih zaostankov in upočasnjevanja napredka pri izvrševanju vodilnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice po vsej EU, kar dokazuje dejstvo, da je bilo 1. januarja 2025 v državah članicah EU še vedno neizvršenih 650 vodilnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, v primerjavi s 624 januarja 2024 in 616 leto prej; ugotavlja tudi, da 45,7 % vodilnih sodb, izrečenih v zvezi z državami članicami EU v zadnjih desetih letih, še ni bilo izvršenih, v primerjavi s 44 % konec leta 2023 in 40 % konec leta 2022; ugotavlja tudi, da je do konca leta 2024 povprečni čas izvrševanja vodilnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi z državami članicami EU znašal 5 let in 4 mesece v primerjavi s 5 leti in 2 mesecema leta 2023 ter 5 leti in 1 mesecem leta 2022, kar kaže na strukturni in vse večji primanjkljaj skladnosti[65]; meni, da bi morala Komisija v političnem dialogu z nacionalnimi vladami in parlamenti resno neizvajanje obravnavati kot prednostno temo;

29. poudarja, da ima Sodišče Evropske unije ključno vlogo pri ohranjanju pravne države v EU; podpira nadaljnje pobude za povečanje virov in zmogljivosti Sodišča Evropske unije, da se bo učinkovito odzivalo na nadaljnje izzive za pravno državo;

30. poziva države članice, naj nemudoma izvršijo še neizvršene sodbe Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice; predlaga, naj institucije EU ustanovijo oddelek za spremljanje, ki bo temeljil na ustreznih obstoječih strukturah ter virih institucij in agencij Unije ter jih po potrebi krepil, da bi se spremljalo izvajanje

---

64 Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L 315, 14.11.2012, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

65 Evropska mreža za izvajanje, poročilo za leto 2025.

sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi z demokracijo, pravno državo in temeljnimi pravicami v državah EU in državah kandidatkah, ter poziva Komisijo, naj pripravi javno preglednico ali enakovredno orodje za spremljanje tega izvajanja, v celoti vključi ustrezne ugotovitve v letno poročilo o stanju pravne države ter sistematično objavlja prilagojena specifična priporočila za države, pri čemer naj bo poseben poudarek na državah članicah, ki vztrajno ne izvajajo sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice; poziva Komisijo, naj analizira podatke o neizpolnjevanju stališč organov OZN za spremljanje izvajanja pogodb za posamezne države, pri čemer naj se opre na podatke, ki so jih zbrale agencije EU, zlasti Agencija za temeljne pravice; ponovno poudarja, da je učinkovito izvajanje sodb bistveno za zaščito temeljnih pravic, določenih v PEU, PDEU, Listini in Evropski konvenciji o človekovih pravicah;

31. poziva Komisijo, naj v primerih vztrajnega neizvajanja odločneje uporabi orodja za izvrševanje ter oceni, ali so upravičeni postopki v skladu s členom 258 PDEU, členom 260 PDEU in po potrebi s proračunsko pogojenostjo;

32. poziva države članice, naj sprejmejo ukrepe za podporo izvajanju z jasnimi roki, odgovornostmi in parlamentarnim nadzorom ter zaščitijo neodvisnost sodstva in zagotovijo, da nacionalna sodišča ne bodo ovirana pri dosledni uporabi sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča Evropske unije;

33. opozarja, da je pravna država ogrožena, kadar se demokratično sprejeti zakoni institucionalno ovirajo oziroma kadar jim nasprotujejo nekateri pravosodni ali upravni sektorji, če nasprotovanje presega zakonit pregled ali preučitev, kar preprečuje njihovo pravilno izvajanje; poudarja, da morajo demokratične države zagotoviti mehanizme za politično in socialno spravo, preprečiti pretirano sodno obravnavo političnih konfliktov in krepiti demokratični dialog;

34. poudarja jasno povezavo med nazadovanjem pravne države ter hudimi kršitvami temeljnih pravic, vključno z neupoštevanjem dolžnega pravnega postopanja v primeru pripornikov, zlorabo pripora, spodbujanjem sovraštva v političnem ali institucionalnem diskurzu in omejevalnimi ukrepi, usmerjenimi proti organizacijam civilne družbe; trdno verjame, da bi morala Komisija ocenjevati, kako države članice rešujejo te kršitve načel pravne države in temeljnih pravic, ter povečati svoja prizadevanja za zagotovitev dostopnega, učinkovitega in nepristranskega pravosodnega sistema; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se za preoblikovanje pravosodnega okolja, ki presega običajni parlamentarni nadzor, uporabljajo izredni pravni postopki in izvršilni odloki, ki odražajo vzorce, za katere je bilo predhodno ugotovljeno, da niso združljivi z delitvijo oblasti;

35. poziva Komisijo, naj zaradi vsesplošne prenatrpanosti, neustreznih

življenjskih razmer in vse večjega števila samomorov, kar ogroža temeljne pravice pripornikov v kazenskih sistemih držav članic, obravnava razmere v zaporih kot vprašanje pravne države; poziva države članice, naj izvedejo ukrepe za zagotavljanje, da bodo pogoji pridržanja v vseh zaporih, vključno z mladoletniškimi zapori, v skladu s standardi za temeljne pravice, tako da ukrepajo v zvezi s prenatrpanostjo, zagotovijo dostop do zdravstvene oskrbe in psihološke podpore ter izboljšajo ukrepe za preprečevanje samomorov; pozdravlja pobude nekaterih držav članic za odpravljanje prenatrpanosti in poudarja, da so potrebni nadaljnji strukturni ukrepi, vključno z usklajenimi strategijami za zmanjšanje števila zapornikov in prednostno uporabo ukrepov brez odvzema prostosti in drugih alternativ odvzemu prostosti;

Protikorupcijski okvir

36. ponovno poudarja, da korupcija resno ogroža demokracijo, pravno državo in pravično obravnavo vseh državljanov, ovira gospodarski razvoj, zmanjšuje zaupanje javnosti v institucije in povzroča pomanjkljivosti, ki jih lahko izkoristijo zunanji akterji na nacionalni ravni in ravni EU;

37. obžaluje, da je zaupanje javnosti v boj proti korupciji še vedno nizko, saj dve tretjini Evropejcev menita, da se primeri korupcije na visoki ravni ne obravnavajo v zadostni meri, več kot polovica jih meni, da so vladni ukrepi neučinkoviti, skoraj polovica pa jih dvomi o nepristranski uporabi protikorupcijskih ukrepov; opozarja na znatne vrzeli v mehanizmih poročanja in ozaveščenosti javnosti; meni, da je to jasen poziv EU, naj poveča svoja prizadevanja za preprečevanje korupcije in boj proti njej;

38. je globoko zaskrbljen zaradi primerov korupcije, ki so se pojavili v evropskih institucijah, in poudarja, da pravna država narekuje, da osebe, ki opravljajo javno funkcijo, ne smejo delovati samovoljno ali zlorabljati svojih pooblastil za osebno korist; poziva institucije EU, naj v celoti izvajajo načela dobrega upravljanja, vključno s preglednostjo, odgovornostjo in integriteto;

39. poudarja, da je za odpravo obstoječe asimetrije, v skladu s katero skupina GRECO ocenjuje vse države članice EU, institucij EU pa ne, s čimer se omejuje skladnost okvira EU za integriteto, potrebno polnopravno članstvo EU v skupini GRECO, ki bi presegalo sedanji status EU kot opazovalke; poudarja, da od Komisije ni mogoče razumno pričakovati, da bi pripravila samooceno v zvezi z integriteto in bojem proti korupciji, ter da je uporaba priznanega in neodvisnega zunanjega nadzora bistvena za zagotavljanje verodostojnosti, preglednosti in zaupanja javnosti; poudarja, da je pomembno poslati jasno politično sporočilo, da za institucije EU veljajo enaka raven nadzora in standardi kot za nacionalne organe; opozarja, da bi se s članstvom EU v skupini GRECO okrepila uskladitev predpisov,

zagotovila metodološka doslednost, izboljšali preglednost, odgovornost in učinkovitost pri upravljanju sredstev EU ter zakonodajni postopek in delo institucij EU, hkrati pa okrepilo sodelovanje z državami članicami, državami kandidatkami in sosednjimi državami v boju proti korupciji;

40. poziva Komisijo, naj čim prej zaključi pogajanja o polnopravnem članstvu EU v skupini GRECO; ugotavlja, da lahko pristop EU poteka po dveh pravnih poteh, in sicer z neposredno prošnjo za pristop k sporazumu skupine GRECO ali, kar je preprosteje, s pristopom k eni ali obema konvencijama Sveta Evrope o boju proti korupciji (ETS št. 173 in/ali 174), kar bi samodejno pomenilo članstvo v skupini GRECO; zato poziva Komisijo, naj si nemudoma začne prizadevati za najučinkovitejšo zakonito pot do polnopravnega članstva v skupini GRECO in zagotovi, da bo letno poročilo o stanju pravne države zajemalo tudi institucije EU;

41. poziva države članice, naj v celoti izvajajo vsa priporočila Sveta Evrope v zvezi s skupino GRECO;

42. poziva države članice, naj objavijo, sprejmejo, posodobijo, spremljajo, izvajajo in revidirajo svojo nacionalno strategijo za preprečevanje korupcije in boj proti njej ter določijo cilje, prednostne naloge in ustrezne ukrepe ter sredstva za doseganje teh ciljev, da bi poskrbele za vključevanje ukrepov proti korupciji v vse ustrezne sektorje politike;

43. priznava pomembno vlogo Evropskega javnega tožilstva pri zaščiti pravne države in boju proti korupciji v EU ter učinkoviti zaščiti finančnih interesov Unije pred kriminalnimi dejavnostmi; spodbuja Komisijo, naj v naknadnih poročilih pozorno spremlja raven sodelovanja držav članic z Evropskim javnim tožilstvom ter v celoti izkoristi svoja orodja, kadar je sodelovanje pomanjkljivo; podpira okrepitev nadzornih, usklajevalnih in operativnih pooblastil Evropskega javnega tožilstva, da bi izboljšali njegove zmogljivosti za preiskovanje in pregon korupcije v državah članicah; poziva Komisijo, naj pospeši revizijo uredbe o Evropskem javnem tožilstvu, da bi izboljšali operativno sodelovanje in podporo pri analizi podatkov med Evropskim javnim tožilstvom in Europolom; poziva vse države članice, ki se še niso pridružile Evropskemu javnemu tožilstvu, naj to storijo in s tem povečajo učinkovitost boja proti korupciji, zlasti v zvezi z zaščito sredstev EU;

44. poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke ter institucije, organe, urade in agencije EU, naj vzpostavijo ali okrepijo preventivne ukrepe proti korupciji, kot so specializirane in neodvisne protikorupcijske institucije, pregledno upravljanje sredstev EU, okrepljeno ali ustrezno izvrševanje zahtev glede preglednosti pri odločanju, kot so registri lobistov in obveznosti poročanja o političnem financiranju, zagotavljanje visoke

ravni preglednosti na ustreznih področjih politike EU, kodeksi ravnanja za javne uslužbence, obvezne prijave premoženja in njegovo preverjanje, sistemi za zgodnje opozarjanje ter jasna pravila o nasprotju interesov in praksi vrtljivih vrat;

45. poziva vse institucije, organe, urade in agencije EU, naj izboljšajo svoje protikorupcijske ukrepe v zvezi z razkrivanjem in obvladovanjem nasprotij interesov, odprtim dostopom do informacij ter pravili, ki urejajo njihovo sodelovanje z zasebnim sektorjem;

46. poziva evropske agencije, urade in institucije, kot so Europol, Eurojust, Evropsko računsko sodišče, Evropsko javno tožilstvo in Evropski urad za boj proti goljufijam, naj izboljšajo sodelovanje, zlasti s pregledom in krepitvijo strukture EU za boj proti goljufijam, vključno z zagotavljanjem zadostnih virov za Evropski urad za boj proti goljufijam, da bi zagotovili učinkovitejše odkrivanje, preprečevanje in pregon kršitev pravne države, kadar te neposredno ali posredno vplivajo na finančne interese Unije;

47. poziva, naj se okrepijo preventivni ukrepi proti praksam vrtljivih vrat v pravosodnih sistemih, zlasti v državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah, da bi sodnikom in tožilcem preprečili prevzem vladnih in političnih položajev, ki bi lahko povzročili nasprotje interesov ter škodovali integriteti in nepristranskosti pravosodnega sistema;

48. izraža globoko zaskrbljenost zaradi razmer v nekaterih državah članicah, kjer so bili specializirani protikorupcijski organi razpuščeni, vključeni v manj neodvisne strukture ali pa so bile njihove pristojnosti prerazporejene tako, da se je zmanjšala njihova neodvisnost ali omogočila uporaba tožilskih ali policijskih pooblastil v politične namene; ugotavlja, da je ta razvoj dogodkov povzročil velik upad preiskav in pregona primerov korupcije, vključno s primeri na visoki ravni, ter ogrozil učinkovitost nacionalnih protikorupcijskih okvirov, kot je razvidno iz nedavnih strokovnih analiz; poudarja, da je tožilstvo ključni element v zmogljivosti države članice za boj proti kriminalu in korupciji; obžaluje vsakršno vladno ali politično vmešavanje v kazenske preiskave, vključno s korupcijo in povezanimi kaznivimi dejanji;

49. poziva države članice, naj zagotovijo neodvisnost, nepristranskost, specializacijo in ustrezno financiranje disciplinskih komisij, tožilstev, protikorupcijskih agencij in sodstva v skladu s priporočili iz Konvencije Združenih narodov proti korupciji in priporočili skupine GRECO;

50. pozdravlja novo direktivo o boju proti korupciji, s katero se posodablja in krepi pravni okvir EU v skladu s Konvencijo Združenih narodov proti korupciji; pozdravlja zlasti harmonizacijo opredelitve osrednjih kaznivih dejanj korupcije na ravni EU, vključno s

podkupovanjem v javnem in zasebnem sektorju, poneverbo, trgovanjem z vplivom, oviranjem pravosodja, nezakonito obogatitvijo, prikrivanjem in hudimi zlorabami javne funkcije; opozarja, da kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja in druga podobna kazniva dejanja spadajo na področje uporabe direktive, so sestavni del regulativnega okvira za boj proti korupciji in preglednost ter so v nasprotju z mednarodnimi konvencijami o boju proti korupciji; pozdravlja, da so se zaostrile kazenske sankcije za fizične in pravne osebe, vključno z zapornimi kaznimi od najmanj treh do petih let, prepovedjo opravljanja javne funkcije in onemogočanjem dostopa do javnih sredstev, pa tudi globami za podjetja na podlagi prometa; je seznanjen z okrepljenimi pravili o pristojnosti, ki državam članicam omogočajo pregon nekaterih kaznivih dejanj, storjenih v tujini; pozdravlja izboljšan preventivni okvir, vključno z obveznostjo vzpostavitve specializiranih protikorupcijskih organov ali organizacijskih enot, izvajanja rednih ocen tveganja ter zagotavljanja zaščite žvižgačev in sodelujočih oseb; poudarja, da je v direktivi o boju proti korupciji poudarjeno, da bi ob polnem spoštovanju vseh ustreznih pravil v nacionalnih ustavah, ustavnih načelih in zakonih neupravičeno ščitenje posameznikov, zlasti nosilcev javnih funkcij, pred odgovornostjo za kazniva dejanja korupcije lahko spodkopalo zaupanje javnosti na način, ki ni združljiv s cilji te direktive; poudarja tudi, da bi morale imeti države članice vzpostavljen sistem za beleženje, pripravo in zagotavljanje anonimiziranih statističnih podatkov o številu pomilostitev, povezanih z obsodbami v zvezi s členi 7, 8, 9 in 10 direktive; poziva vse države članice, naj začnejo direktivo o boju proti korupciji izvajati nemudoma in v celoti;

51. poudarja, da pravna država v institucijah EU in državah članicah narekuje, da javni uslužbenci delujejo pregledno in v javnem interesu, brez zlorabe pooblastil ali samovoljnega odločanja; poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj spodbujajo kulturo integritete z rednim izvajanjem usposabljanj o boju proti korupciji za javne uslužbence, organe preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj in sodstvo ter z dejavnim vključevanjem civilne družbe;

52. poudarja, da sta svoboda obveščanja in dostop do informacij javnega značaja temeljni pravici in bistvena elementa preglednosti, demokratične odgovornosti in boja proti korupciji; ugotavlja, da poročilo Komisije o stanju pravne države sistematično zajema to področje, vključno z neupravičenimi omejitvami, zamudami ali ovirami pri dostopu do javnih informacij; poziva države članice, naj zagotovijo pravočasen, učinkovit in nediskriminatoren dostop do informacij, ki jih hranijo javni organi, ter naj ne sprejemajo zakonodajnih ali upravnih ukrepov, ki bi omejevali preglednost ali ovirali javni nadzor, če so ti nezdružljivi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah;

53. izraža zaskrbljenost, da so nedavne reforme kazenskega prava, s

katerimi so se skrajšale sankcije in zastaralni roki za kazniva dejanja korupcije, privedle do prekinitve več sto primerov, povezanih s korupcijo, tudi takih, ki vključujejo huda kazniva dejanja, oslabile odvračanje, spodbudile ozračje nekaznovanosti in spodkopale zaupanje v javne institucije;

54. ugotavlja, da na Madžarskem koncentracija vpliva izvršilne veje oblasti na tožilce skupaj z zakonodajnimi reformami, ki omogočajo zaključek preiskave primerov korupcije ali ublažitev kazni, odraža vzorce sistemskega nazadovanja, ki jih je Parlament predhodno opredelil v okviru postopkov iz člena 7 PEU;

55. poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj poskrbijo za hitre, temeljite in nepristranske preiskave primerov korupcije, pri čemer naj posebno pozornost namenijo primerom, v katere so vpleteni visoki uradniki, da bi zaščitile pravno državo, ohranile zaupanje javnosti in zagotovile odgovornost na vseh ravneh upravljanja; nadalje poziva države članice, naj v teh primerih ukrepajo v razumnem roku, da med državljani ne bi vzbujale občutka, da v državi vlada nekaznovanost;

56. poziva države članice, naj uskladijo svoje pravne določbe o kazenski odgovornosti visokih uradnikov, kot je opredeljeno v direktivi o boju proti korupciji, ter zmanjšajo pravne in postopkovne ovire, ki pravosodnim organom preprečujejo hitro obravnavo zadevnih primerov;

57. poziva Komisijo, naj sistematično poroča o rezultatih preiskav, obtožnic in pravnomočnih obsodb v primerih korupcije na visoki ravni v vsaki državi članici; nadalje poziva Komisijo, naj primere vztrajnega nekaznovanja opredeli kot strukturne ranljivosti, ki znatno vplivajo na zaščito proračuna EU, in naj te ugotovitve vključi v poglavje o boju proti korupciji v poročilu o stanju pravne države;

58. priznava, da imajo žvižgači ključno vlogo pri razkrivanju korupcije in spodbujanju preglednosti v javnem in zasebnem sektorju; poudarja, da jih je treba učinkovito zaščititi pred povračilnimi ukrepi in nadlegovanjem; poziva, naj se neodvisni in avtonomni organi za zaščito žvižgačev še okrepijo ter se še bolj vključijo v širše nacionalne protikorupcijske okvire; poziva države članice in države kandidatke, naj zaščitijo žvižgače in novinarje, ki poročajo o korupciji ali slabem upravljanju sredstev EU ter še okrepijo njihovo zaščito tako, da zagotovijo zaupne kanale za prijavo, učinkovita pravna sredstva proti povračilnim ukrepom ter zaščito preiskovalnega novinarstva in svobode izražanja; poziva k uvedbi posebnih obteževalnih okoliščin v kazenskem pravu za kazniva dejanja, storjena zoper novinarje, kadar so ta dejanja posledica njihovih poklicnih dejavnosti ali so z njimi povezana;

Zaščita novinarjev ter pluralnost in svoboda medijev

59. navaja, da so umori preiskovalnih novinarjev neposreden napad na pravno državo, saj ne ogrožajo le zmožnosti državljanov in institucij, da zahtevajo odgovornost od nosilcev oblasti, temveč je to tudi ena od najskrajnejših oblik cenzure, ki neposredno ogroža svobodo izražanja in delovanje demokratičnih institucij; poudarja, da imajo grožnje, nadlegovanje in kampanje proti novinarjem, tudi politično motivirane, zastraševalni učinek na preiskovalno poročanje in da je treba v zvezi z njimi začeti hitre, temeljite, neodvisne in učinkovite preiskave;

60. ostro obsoja nadzor novinarjev, zlasti z vohunsko programsko opremo, med drugim tudi v zadevi Paragon Graphite, ter napade na novinarje in akterje civilne družbe v več državah članicah, kar pomeni kršitev svobode izražanja in svobode medijev ter spodkopava načela demokracije; poudarja, kako pomembno je zaščititi novinarje in zaupnost njihove komunikacije pred vsemi oblikami nezakonitega ali samovoljnega nadzora; pozdravlja prizadevanja za okrepitev zaščitnih ukrepov proti takšnim praksam; poudarja, da je treba okrepiti obstoječe zaščitne ukrepe, vključno s sodnim nadzorom, ocenami nujnosti in sorazmernosti ter učinkovitimi mehanizmi pravnega varstva, pa tudi izvrševanjem prava EU;

61. je še vedno zaskrbljen zaradi omejenega nadaljnjega ukrepanja Komisije na podlagi priporočil parlamentarnega preiskovalnega odbora za preiskavo uporabe programa Pegasus in podobne vohunske programske opreme, ter meni, da bi se z njihovim popolnim in pravočasnim izvajanjem znatno izboljšala zmogljivost EU za preprečevanje zlorab in varstvo temeljnih pravic; poziva Komisijo, naj Evropskemu parlamentu, zlasti Odboru za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (LIBE), redno poroča o stanju izvajanja teh priporočil; poziva Komisijo, naj v svojem prihodnjem poročilu o stanju pravne države obravnava uporabo vohunske programske opreme proti novinarjem, saj ta neposredno vpliva na svobodo in pluralnost medijev ter varnost novinarjev; priznava, da so po pomislekih, izraženih na ravni EU, nekatere države članice uvedle reforme, namenjene izboljšanju nadzora, preglednosti in odgovornosti pri uporabi tehnologij za nadzor;

62. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se uporabljajo vse bolj vsiljive tehnologije za nadzor, vključno z orodji, ki temeljijo na umetni inteligenci, zlasti kadar bi njihova uporaba lahko nesorazmerno posegala v temeljne pravice, kot so zasebnost, svoboda zbiranja ali svoboda medijev; poudarja, da tehnologije za nadzor, ki temeljijo na umetni inteligenci, vključno z biometričnimi sistemi, kot je prepoznavanje obraza, pomenijo veliko tveganje za spoštovanje temeljnih pravic in da je treba, kadar se uporabljajo, zanje pridobiti predhodno sodno odobritev in opraviti pregleden nadzor; poziva Komisijo, naj oceni, ali nacionalne prakse, ki vključujejo biometrični nadzor ali obsežno zbiranje podatkov, pomenijo sistemska tveganja za pravno državo;

63. izraža globoko zaskrbljenost zaradi vse bolje dokumentiranih obtožb o nezakonitem nadzoru in vohunjenju nad institucijami EU; poudarja, da bi take prakse, če bi bile potrjene, resno ogrozile pravno državo, delitev oblasti, demokratični nadzor in integriteto postopkov odločanja EU;

64. opozarja, da namestitev vohunske programske opreme zaradi njene izjemno vsiljive narave pomeni resno poseganje v temeljne pravice, spodkopava medsebojno zaupanje med državami članicami ter lahko izkrivlja delovanje enotnega trga in politik EU; poziva k popolni preglednosti, učinkovitemu in neodvisnemu nadzoru nad takimi praksami ter konkretnim popravnim ukrepom, tudi na ravni EU, da se zagotovi odgovornost; ponovno poudarja, da je treba nadzor izvajati v skladu z zakonom, da mora služiti zakonitemu cilju, da mora biti potreben in sorazmeren ter da se morajo zanj uporabljati strogi zaščitni ukrepi; poudarja, da mora imeti vsaka zloraba orodij za nadzor, ustrezno dokazana v skladu z veljavnimi postopki, oprijemljive posledice v okviru pravnih in proračunskih instrumentov EU;

65. je še vedno zelo zaskrbljen, ker sta javno in zasebno lastništvo medijev v številnih državah članicah, državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah še vedno zelo skoncentrirana, kar ogroža raznolikost informacij in stališč; izraža zaskrbljenost zaradi vse večjega političnega vmešavanja v upravljanje in vodenje javnih medijskih storitev ter zaposlovanje v njih, kar ogroža neodvisnost teh medijev; poudarja, da so neodvisne in dobro financirane javne medijske storitve pomembne za demokracijo; poziva države članice, države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj sprejmejo zakonodajne okvire za preprečevanje horizontalne koncentracije, zagotovijo preglednost lastništva in upravljanja, tudi prek registrov javnega lastništva, zagotovijo pregledno dodeljevanje javnih sredstev ter vzpostavijo neodvisni nadzor in mehanizme skladnosti, da bi zaščitile uredniško in novinarsko neodvisnost ter vlogo medijev kot nadzornikov javnih služb;

66. obsoja vsakršno neupravičeno politično vmešavanje v upravljanje javnih medijev in z zaskrbljenostjo opaža strukturne reforme v nekaterih državah članicah, s katerimi se povečuje politični vpliv na postopke imenovanja in razrešitve, pa tudi uporabo oglaševanja pod državnim nadzorom, regulativne organe, ki jih usmerja politika, in konsolidacijo medijev v provladne konglomerate, kar skupaj spodkopava pluralnost medijev in omejuje dostop do neodvisnih informacij; poziva države članice, naj zagotovijo pregledne, odprte, učinkovite in nediskriminatorne postopke imenovanja upravnih organov na podlagi vnaprej določenih objektivnih in sorazmernih meril v skladu s členom 5 evropskega akta o svobodi medijev, ter poziva Komisijo, naj pozorno spremlja nacionalne reforme, ki bi lahko ogrozile pluralnost medijev in neodvisnost javnih medijskih storitev; poudarja, da so neodvisni in zaupanja vredni mediji, vključno z

javnimi medijskimi storitvami, ki niso pod političnim nadzorom, nepogrešljivi za demokratično odgovornost, saj državljanom omogočajo nadzor nad osebami, ki so na oblasti, ter odkrivanje korupcije in zlorabe uradnega položaja;

67. opozarja, da so spletne platforme, kot so Instagram, TikTok in X, glavni viri novic, zlasti za mlajše občinstvo; izraža zaskrbljenost, ker lahko priporočilni sistemi okrepijo polarizirajoče vsebine in ustvarijo informacijske „odmevne komore“, kar resno ogroža demokratično razpravo in pluralnost medijev; poziva Komisijo, naj zagotovi učinkovito izvrševanje akta o digitalnih storitvah[66], zlasti v zvezi z obveznostmi platform, da blažijo tveganja za pluralnost medijev in državljansko razpravo;

68. pozdravlja pobude za spodbujanje svobodnih, neodvisnih in pluralističnih medijev, kot je evropski akt o svobodi medijev; vendar obžaluje, da se evropski akt o svobodi medijev v večini držav članic še zdaleč ne izvaja učinkovito; poziva države članice, naj nemudoma izpolnijo svoje obveznosti za zagotavljanje njegovega hitrega in celovitega izvajanja, vključno s preglednostjo pri dodeljevanju državnega oglaševanja na spletu in drugje, ter zaščito pluralnosti medijev in uredniške neodvisnosti; poziva Komisijo, naj zagotovi podporo državam članicam pri prenosu evropskega akta o svobodi medijev v nacionalno zakonodajo, spremlja njegovo izvajanje in razmisli o postopkih ugotavljanja kršitev, kadar obveznosti niso izpolnjene; poziva Komisijo, naj dejavno pomaga državam članicam pri uporabi evropskega akta o svobodi medijev, po potrebi tudi s sprejetjem razlagalnih smernic, in naj pozorno spremlja, ali se učinkovito izvršuje, zlasti v državah članicah, v katerih so neodvisni viri izrazili pomisleke glede svobode medijev; poudarja, da imajo novinarji in deležniki glede na neposredno uporabljivost akta že pravico, da se pred nacionalnimi sodišči in sodišči EU sklicujejo nanj;

69. poziva države članice in države kandidatke, naj zagotovijo zaščito novinarjev in drugih medijskih delavcev v EU v skladu s priporočiloma Komisije (EU) 2021/1534[67] in (EU) 2022/758[68];

---

66 Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

67 Priporočilo Komisije (EU) 2021/1534 z dne 16. septembra 2021 o zagotavljanju zaščite, varnosti in opolnomočenja novinarjev in drugih medijskih delavcev v Evropski uniji (UL L 331, 20.9.2021, str. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1534/oj).

68 Priporočilo Komisije (EU) 2022/758 z dne 27. aprila 2022 o zaščiti novinarjev in zagovornikov človekovih pravic, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi in zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti) (UL L 138, 17.5.2022, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

poudarja, da mora zaščita novinarjev obsegati ne le učinkovite ukrepe za fizično varnost, temveč tudi zaščitne ukrepe proti spletnim grožnjam, nadlegovanju in digitalnim napadom ter dostop do informacij brez nepotrebnih ovir;

70. obsoja širjenje sovražnega govora na spletu in drugje, tudi v osrednjih medijih, na družbenih medijih ter v javno dostopnih prostorih, saj resno ogroža demokracijo in pravno državo; poziva k strožjemu izvrševanju predpisov o medijih, da bi zaščitili raznoliko in vključujoče medijsko okolje; poudarja, da morajo biti javne osebnosti zgled drugim pri zagotavljanju spoštljive razprave; opozarja, da je svoboda izražanja temeljna pravica in ne bi smela biti neupravičeno omejena; poudarja, da se svoboda izražanja ne sme uporabljati za upravičevanje sovražnega govora ali kaznivih dejanj iz sovraštva; poziva države članice, naj razveljavijo ali spremenijo zakonodajo, ki ni v skladu z evropskimi ali mednarodnimi standardi glede svobode izražanja ali javne razprave;

71. opozarja, da je svoboda izražanja temelj demokratičnih družb in bistven element pravne države; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je povečalo število upravnih in kazenskih ukrepov proti akademikom, novinarjem in zagovornikom človekovih pravic;

72. poziva države članice, naj začnejo pravočasno in v celoti izvajati direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti[69] in Priporočilo Komisije (EU) 2022/758; poziva države članice, naj presežejo najmanjši prenos in sprejmejo celovite domače ukrepe proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi zaščitile novinarje in druge tarče pred ustrahovanjem, obrekovanjem ali omejitvami pri opravljanju njihovega poklica;

73. priporoča, naj države članice pri prenosu direktive njeno uporabo razširijo tudi na nacionalne primere, glede na to, da večina strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti poteka na nacionalni ravni; spodbuja sprejetje mehanizmov za zgodnjo zavrnitev, učinkovitih pravil za prenos stroškov, odvračilnih sankcij proti strankam v postopku, ki zlorabljajo svoj položaj, ter strogih podpornih ukrepov za prizadete novinarje in druge tarče;

74. poziva Komisijo, naj nujno preuči predloge ali dopolnilne instrumente za obravnavo strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, ki niso zajeti v sedanjem okviru EU, in preuči spremembe, s katerimi bi področje uporabe direktive razširili onkraj čezmejnih primerov ter

---

69 Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki („strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti“) (UL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

zagotovili visoko in enotno raven varstva po vsej EU;

75. poziva Komisijo, naj oceni, ali so sankcije EU za boj proti dezinformacijam v skladu z zahtevo glede sorazmernosti na podlagi prava EU in členom 11 Listine, ter hkrati v celoti prizna legitimni cilj sprejemanja politik za obravnavo dezinformiranja in manipuliranja z informacijami; meni, da morajo biti zagotovljeni pravica do zaslišanja in ustrezna pravna jamstva, preden Svet uvede te ukrepe, zlasti kadar bi lahko bile ogrožene pravice državljanov EU, zlasti novinarjev;

76. spodbuja države članice, naj zagotovijo, da bodo manjšine lahko učinkovito sodelovale v medijih in dostopale do njih ter da avdiovizualne medijske storitve ne bodo vsebovale spodbujanja k nasilju nad manjšinami ali sovraštva do njih;

77. poziva države članice, naj vzpostavijo okvire, da bodo ljudje lahko svobodno iskali, prejemali in širili informacije, ter naj zagotovijo, da bodo nacionalni koordinatorji v skladu z aktom o digitalnih storitvah lahko v celoti opravljali svojo vlogo pri omogočanju izmenjave informacij in sodelovanja na ravni EU; poudarja, kako pomembno je pravočasno in učinkovito izvajanje akta o digitalnih storitvah za zagotavljanje varnega, preglednega in odgovornega spletnega okolja; poziva države članice, naj zagotovijo, da se pri prenosu Direktive (EU) 2016/343 o domnevi nedolžnosti v celoti spoštuje svoboda izražanja in obveščanja, kot jo zagotavljata člen 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah in člen 11 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ter da se ne uvedejo omejitve glede poročanja o zadevah v javnem interesu;

78. opozarjam, da je pomembno spremljati velike spletne platforme in izvrševanje akta o digitalnih storitvah, vključno s preiskavami manipulacije algoritmov, povečanja sovražnega govora, politične propagande ali pomanjkanja nadzora; poudarja, kako pomembni so preglednost algoritmov platform, neodvisne revizije in mehanizmi za preverjanje dejstev za boj proti dezinformacijam, ter poudarja, da bi bilo treba te ukrepe dopolniti z zagotovljenim dostopom do informacij in spodbujanjem medijske pismenosti med vsemi državljani;

79. poudarja, da obsežne dezinformacije in manipuliranje z informacijami, ki jih vse bolj krepijo napredni sistemi umetne inteligence, resno ogrožajo načelo pravne države in demokratične procese; poziva Komisijo in države članice, naj v celoti izvršujejo akt

o digitalnih storitvah in akt o umetni inteligenci[70], da bi zagotovile preglednost, odgovornost in učinkovito zmanjšanje sistemskih tveganj za pravno državo, ki jih povzroča umetna inteligenca, zlasti v zvezi z volitvami;

Prostor civilne družbe

80. poudarja ključno vlogo močne in neovirane civilne družbe, vključno z lokalnimi organizacijami in organizacijami skupnosti, sindikati, aktivističnimi skupinami, zagovorniki človekovih pravic in nevladnimi organizacijami, neodvisnimi organi ter varuhi človekovih pravic, pri spodbujanju in ohranjanju demokracije, enakosti, pravne države in temeljnih pravic ter pri zagotavljanju odgovornosti za državne in zasebne akterje prek njihove vloge nadzornikov; v zvezi s tem opozarja, da Komisija priznava, da v nekaterih državah članicah še vedno obstajajo ovire za vzpostavitev okolja, koristnega za delo akterjev civilne družbe, ter da so zanje potrebni dodatni ukrepi, kot so namensko usposabljanje, ozaveščanje in zaščitni mehanizmi; poziva Komisijo, naj si bolj prizadeva za izboljšanje zaščite vseh teh akterjev in zagotovitev potrebnih pogojev za učinkovito izvajanje njihovih dejavnosti; opozarja, da potrebujejo varno, podporno in spodbudno okolje; spodbuja državljansko udejstvovanje in udeležbo v demokratičnih procesih;

81. priznava vlogo civilne družbe in nevladnih organizacij pri zaščiti manjšin in boju proti diskriminaciji ter poziva, naj se zagotovi pošten in pravičen dostop do podpore;

82. poudarja, kako pomembna so obsežna posvetovanja pri pripravi poročila o stanju pravne države; poziva Komisijo, naj da prednost obiskom na kraju samem v državah članicah, saj omogočajo celovitejšo in kontekstualno oceno razmer;

83. poudarja, kako pomembni so živahen prostor civilne družbe ter pravici do mirnega zbiranja in združevanja po vsej EU, pri čemer poudarja, da sta ti pravici, zaščiteni z mednarodnim pravom in Listino, bistveni za demokracijo in odgovornost vlade; ugotavlja, da je treba te svoboščine v nekaterih državah članicah še okrepiti; poziva države članice, naj zagotovijo varstvo svobode zbiranja za vse ter varno, spodbudno in pravno varno okolje za njegovo uveljavljanje v skladu s pravom EU ter evropskimi in mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so omejitve, ki vplivajo na državljanski prostor, v več državah članicah

---

70 Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) (UL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

vse večje, vključno s prevelikimi upravnimi bremeni, kampanjami blatenja in omejitvami dostopa do virov, kar ima zastraševalni učinek in spodkopava nadzorno vlogo civilne družbe;

84. izraža globoko zaskrbljenost zaradi ponavljajočih se omejitev svobode zbiranja; opozarja na kritike Sveta Evrope, Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Združenih narodov in organizacij civilne družbe v zvezi z nekaterimi zakoni, vključno z ustrezno zakonodajo na področju varnosti, ki ne izpolnjujejo zahteve glede sorazmernosti, kar lahko oslabi pravna jamstva in je lahko v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi na področju človekovih pravic; poziva države članice, naj ne sprejmejo zakonov ali praks, ki bi preventivno omejevali pravico do mirnega zbiranja, vključno s sankcioniranjem ali kaznovanjem sodelujočih v mirnih demonstracijah, brez sodnega nadzora; opozarja države članice, da morajo biti zakoni in prakse v zvezi z zborovanji in protesti vedno usklajeni z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic, tudi prek ustreznega usposabljanja uslužbencev organov pregona o človekovih pravicah in ravnanju z množicami; spodbuja države članice, naj uvedejo ustrezne postopke ali mehanizme za evidentiranje ugotavljanja identitete, in jih poziva, naj objavijo podatke o poškodbah in smrtih med protesti, da bi povečali preglednost in odgovornost organov kazenskega pregona;

85. priznava Strategijo EU za civilno družbo in ukrepe za okrepitev zaščite, udeležbe in trajnostnega financiranja, vključno s platformo civilne družbe, vozliščem znanja za državljanski prostor in dodatnimi orodji za zaščito;

86. poziva države članice in Komisijo, naj še naprej izboljšujejo pravno in regulativno okolje za civilno družbo, hkrati pa zagotovijo, da bodo vse omejitve financiranja in dejavnosti združenj jasno utemeljene ter sorazmerne, da bodo dosegale legitimne cilje v javnem interesu ter da bodo popolnoma skladne s pravom EU in evropskimi ter mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic, vključno z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah;

87. izraža globoko zaskrbljenost zaradi krčenja državljanskega prostora in vse pogostejšega preganjanja organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic v EU, zlasti tistih, ki se ukvarjajo z bojem proti rasizmu, podnebno pravičnostjo, pravicami oseb LGBTIQ+, pravicami žensk, migracijo, vključno s humanitarno pomočjo in zagotavljanjem pomoči osebam, ki so se na morju znašle v stiski, in bojem proti korupciji; poziva Komisijo, naj v svojih poročilih o stanju pravne države sistematično spremlja položaj teh organizacij, saj je krčenje državljanskega prostora strukturno vprašanje pravne države; poziva države članice, naj zagotovijo učinkovito zaščito zagovornikov človekovih pravic, vključno z mehanizmi za hitro odzivanje na grožnje;

88. izraža zaskrbljenost zaradi ustavnih sprememb, ki spodkopavajo pravno varnost in primarnost prava EU;

89. obsoja pretirano in rutinsko uporabo pospešenih zakonodajnih postopkov na Madžarskem, pri katerih se velik del zakonov sprejeme brez ustreznega posvetovanja, kar spodkopava načela boljše priprave zakonodaje, preglednosti, vključenosti in demokratičnega nadzora;

90. spodbuja države članice, naj zagotovijo uravnotežen okvir, ki bo podpiral odgovornost in preglednost za vse subjekte, ki želijo vplivati na javni red, ter hkrati omogočal svobodno, varno in učinkovito delovanje civilne družbe; je zaskrbljen zaradi vse večjih pravnih in finančnih omejitev, kampanj blatenja ter kriminalizacije organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic, vključno z neupravičeno kriminalizacijo dejavnosti civilne družbe; poziva države članice, naj ne izvajajo nesorazmernih omejitev svobode zbiranja in združevanja; ponovno poudarja, kako pomembno je v celoti izvajati direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti in Priporočilo Komisije (EU) 2022/758 za zaščito organizacij civilne družbe; poudarja, da zahteve glede poročanja za nevladne organizacije ne smejo presegati tistih, ki so nujno potrebne in sorazmerne s specifičnimi cilji;

91. poudarja, da sta preglednost in odgovornost pri uporabi sredstev EU bistvena elementa pravne države; poudarja, da je treba uvesti obveznosti glede poročanja in preglednost, da bi zagotovili dobro porabo sredstev EU in se izognili nepotrebnim bremenom za organizacije; meni, da je veljavna zakonodaja EU o nadzoru, primerni skrbnosti in preglednosti trdna podlaga, in poudarja, da bi morala biti EU še naprej pripravljena na pregledovanje in okrepitev okvira, če bi bile ugotovljene pomanjkljivosti; poziva države članice in Komisijo, naj zagotovijo dodelitev ustreznih in trajnostnih finančnih sredstev za organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic v skladu z jasnimi merili za upravičenost in nadzornimi mehanizmi, ki bi bili v celoti skladni z obstoječimi pravili o preglednosti, odgovornosti in porabi, zlasti glede na krčenje državljanskega prostora in vse večja upravna bremena; v zvezi s tem meni, da bi morale Komisija in države članice akterjem, ki si prizadevajo za spodbujanje temeljnih pravic, demokracije in načela pravne države, zagotoviti ustrezno in dosledno financiranje v skladu z njegovimi cilji, ter poudarja, da mora biti dostop do financiranja EU pravičen, pregleden in nediskriminatoren; opozarja, da morajo odločitve o financiranju temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih v skladu s Pogodbama in finančno uredbo, ki zagotavljajo dobro finančno poslovodenje ter zaščito finančnih interesov EU;

92. poudarja pomen akademske svobode kot sestavnega dela pravne države in poziva države članice, naj zaščitijo univerze pred neprimernim političnim vmešavanjem ali nadzorovanjem

akademskega upravljanja ter zagotovijo institucionalno avtonomijo; poziva države članice, naj s kampanjami in pobudami za ozaveščanje ter ukrepi za promoviranje demokratičnih vrednot in načel spodbujajo kulturo pravne države;

Temeljne pravice, enakost in nediskriminacija

93. poudarja, da sta varstvo in spodbujanje temeljnih pravic bistvena stebra pravne države in temeljna obveznost vseh držav članic v skladu s členom 2 PEU; poudarja, da je treba te pravice enako zaščititi za vse posameznike, brez diskriminacije, s preglednimi zakonodajnimi postopki, učinkovitimi pravnimi sredstvi in neodvisnimi nadzornimi mehanizmi; poudarja, da se pravna država in temeljne pravice vzajemno krepijo in da kršitve pravne države neposredno spodkopavajo uživanje temeljnih pravic;

94. poudarja, da mora biti vsako omejevanje temeljnih pravic in svoboščin skladno s členom 52(1) Listine, ter obsoja zakonodajne prakse, ki povzročajo pretirano zapletenost, pravno negotovost ali nerazumljivost za državljane;

95. poudarja, da morajo pravni okviri držav članic zagotavljati enakost pred zakonom ter pravico posameznikov, da niso diskriminirani, tudi ne v sodnih postopkih; poziva Komisijo, naj v primerih neskladnosti odločno ukrepa; poudarja, da morajo biti vsi ukrepi, ki vplivajo na prosto gibanje oseb, pravico do prebivanja ali združitev družine, skladni z veljavnim pravom EU in Listino, vključno z načelom prepovedi diskriminacije iz člena 21 Listine;

96. opozarja, da je učinkovit dostop do socialne zaščite, ustreznega minimalnega dohodka in nediskriminatornih javnih storitev bistven za enakopravno uveljavljanje pravic; poziva Komisijo, naj preuči, kako socialna izključenost, skrajna revščina in nezadostna dostopnost stanovanj ovirajo učinkovit dostop do pravnega varstva in dejansko uživanje pravic;

97. pozdravlja strategijo za enakost LGBTIQ+ oseb za obdobje 2026–2030 kot ključni okvir za spodbujanje enakosti in nediskriminacije po vsej EU, zlasti z boljšim izvajanjem prava EU na področju enakosti, zaščito in varnostjo LGBTIQ+ oseb in aktivistov, krepitvijo mehanizmov spremljanja in zagotavljanja odgovornosti, ozaveščanjem in usposabljanjem ključnih strokovnjakov; poziva Komisijo, naj predstavi predlog na ravni EU za obvezno prepoved praks za spreobrnitev spolne usmerjenosti v vseh državah članicah;

98. je zelo zaskrbljen zaradi diskriminatornih ukrepov, uvedenih v nekaterih državah članicah pod pretvezo boja proti t. i. propagandi LGBTIQ in ideologiji spola; opozarja na sklepne predloge

generalnega pravobranilca v zadevi C-769/22[71], v katerih je ugotovil, da taka zakonodaja, kadar ni objektivno, znanstveno in sorazmerno utemeljena, ni združljiva s pravom EU in Listino; poudarja, da ti ukrepi utrjujejo stigmatizacijo, posegajo v prepoved diskriminacije in svobodo izražanja in obveščanja ter kršijo zasebno in družinsko življenje ter človekovo dostojanstvo in jih ni mogoče upravičiti z razlogi, ki jih je navedla država članica; poudarja, da sistematična diskriminacija oseb LGBTIQ+ postavlja pod vprašaj vrednote iz člena 2 PEU in vpliva na pravni red EU kot celoto; poudarja, da mora Komisija hitro in odločno ukrepati, kadar države članice zaobidejo pravo EU, zlasti Listino o temeljnih pravicah, med drugim tudi prek pospešenih postopkov za ugotavljanje kršitev in začasnih ukrepov; obsoja diskriminatorne ustavne reforme, ki vplivajo na enakost spolov in pravice oseb LGBTIQ+;

99. obžaluje pomanjkanje napredka pri politikah enakosti in nediskriminacije v nekaterih državah članicah ter trdovratne vrzeli pri izvajanju obstoječe protidiskriminacijske zakonodaje EU; poudarja, da je presečna diskriminacija posameznikov, ki pripadajo več ranljivim skupinam, še vedno težava v več državah članicah, v katerih veljajo različne stopnje pravnega priznavanja in zaščite, ter da v sedanjih okvirih EU na področju enakosti in nediskriminacije ni zadostno obravnavana; poziva Svet, naj nemudoma doseže dogovor o horizontalni protidiskriminacijski direktivi; poziva k nadaljnjim ukrepom EU za boj proti diskriminaciji in kaznivim dejanjem iz sovraštva zoper osebe LGBTIQ+, ženske, mladoletnike, invalide, starejše, migrante in pripadnike manjšin, da bi žrtvam zagotovili učinkovit dostop do pravnega varstva in pravnih sredstev;

100. poziva vse države članice, naj zaščitijo pravice oseb LGBTIQ+ v skladu s pravom EU, Listino ter zadevno sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice; opozarja, da v več državah članicah še vedno obstajajo pravne ovire za čezmejno priznavanje istospolnih partnerstev ali starševstva, zaradi česar sta kršeni načeli prostega gibanja in nediskriminacije; poziva Komisijo, naj pozorno spremlja, ali države članice spoštujejo sodno prakso Sodišča Evropske unije, zlasti sodbi v zadevah C-673/16[72] in C-713/23[73], ter po potrebi začne postopke za ugotavljanje kršitev; pozdravlja predlog Komisije o priznavanju starševstva in poziva Svet, naj ga hitro sprejme v otrokovo korist ter da bi zagotovili pravno varnost po vsej EU;

---

71 Sklepni predlogi generalne pravobranilke T. Ćapete z dne 5. junija 2025, ECLI:EU:C:2025:408.

72 Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 5. junija 2018, Relu Adrian Coman in drugi/Inspectoratul General pentru Imigrări in Ministerul Afacerilor Interne, ECLI:EU:C:2018:385.

73 Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 25. novembra 2025, Jakub Cupriak-Trojan in Mateusz Trojan/Wojewoda Mazowiecki, ECLI:EU:C:2025:917.

101. poziva vse države članice, naj uvedejo pravno priznavanje istospolnih partnerskih skupnosti v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice;

102. poudarja, da neobstoj dostopnih pravnih postopkov za priznavanje spola pomeni kršitev temeljnih pravic; poziva vse države članice, naj zagotovijo pravno priznavanje spolne identitete na podlagi lastne opredelitve, čezmejno vzajemno priznavanje in varstvo osebnih podatkov v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice;

103. je zaskrbljen zaradi porasta vseh oblik verskega sovraštva, rasizma, ksenofobije in drugih oblik diskriminacije po vsej EU; poziva države članice, naj vsem manjšinam zagotovijo enako zaščito pred zakonom;

104. je globoko zaskrbljen zaradi vse večje stopnje antisemitizma v EU in ugotavlja, da številne Judinje in Judi poročajo o antisemitski sovražnosti na spletu in drugje, ki vpliva na njihovo vsakdanje življenje in občutek varnosti; poziva države članice, naj sprejmejo učinkovite ukrepe za obravnavanje in preprečevanje antisemitskih dejanj in retorike;

105. je globoko zaskrbljen zaradi naraščanja islamofobije in sovraštva do muslimank in muslimanov v EU ter ugotavlja, da se številne muslimanke in muslimani v vsakdanjem življenju soočajo z rasizmom, kaznivimi dejanji iz sovraštva, nadlegovanjem in diskriminatornimi praksami; poziva države članice, naj sprejmejo učinkovite ukrepe za preprečevanje in obravnavanje takšnih dejanj in retorike;

106. obsoja primere kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora na spletu in drugje, ki temeljijo na kakršni koli diskriminaciji; poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo in izvajajo učinkovite ukrepe za boj proti vsem oblikam rasizma, pri čemer naj v celoti vključijo civilno družbo ter sodelujejo z ustreznimi deležniki, kot je Agencija EU za temeljne pravice; poziva k okrepljenemu preprečevanju, preiskovanju, pregonu in podpori žrtvam ob polni vključenosti civilne družbe in organov za enakost; poudarja, da na tem področju ni celovite zakonodaje EU, in poziva, naj se sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva vključijo med kazniva dejanja EU v skladu s členom 83(1) PDEU, tudi kadar temeljijo na spolni usmerjenosti, spolni identiteti ali spolnem izrazu;

107. je zaskrbljen zaradi zaostanka pri varstvu pravic pripadnikov manjšin, ki so vse pogosteje spregledane; poziva države članice, naj zagotovijo, da njihovi pravni okviri in politike ne bodo povzročili diskriminacije; opozarja na predlog Parlamenta, da se varstvo pravic manjšin vključi v poročilo o stanju pravne države, in poziva Komisijo, naj predlaga ukrepe EU za zaščito pravic manjšin in jezikovnih pravic, tudi s pristopom EU k Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin in Evropski listini o regionalnih ali manjšinskih jezikih;

108. poudarja razširjeno diskriminacijo, s katero se spoprijemajo romske skupnosti, vključno z anticiganizmom, segregacijo na stanovanjskem področju ter pri izobraževanju in dostopu do storitev ter praksah listinjenja; poziva k ciljno usmerjenim ukrepom, strožjim mehanizmom spremljanja in odgovornosti ter smiselnemu vključevanju romske civilne družbe, tudi v pridružitvene postopke EU;

109. poziva Komisijo, naj v okviru ocene pravne države obravnava rasno in etnično diskriminacijo, vključno z rasnim profiliranjem, tudi prek učinkovitih preiskav, zbiranja in objavljanja razčlenjenih podatkov v skladu s standardi za temeljne pravice ter vključevanja civilne družbe; poudarja, da je treba diskriminacijo iz presečnih razlogov obravnavati v celovitem okviru temeljnih pravic;

110. poziva k učinkovitim zaščitnim ukrepom, s katerimi bi poskrbeli za varen spletni prostor, ter za boj proti sovraštvu, diskriminaciji in dezinformacijam; poudarja, da je treba akt o digitalnih storitvah, akt o digitalnih trgih[74], akt o umetni inteligenci, direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti in evropski akt o svobodi medijev uporabljati v celoti ter na podlagi pravic;

111. poudarja, da odsotnost napredka v zvezi s storitvami v skupnosti za invalide vzbuja resne pomisleke glede izpolnjevanja obveznosti na področju temeljnih pravic;

112. ponovno poudarja, da morajo države članice spoštovati pravo EU ter mednarodno pravo na področju migracij in azila na kopnem in na morju; poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da se bodo migracijske in azilne politike, vključno s paktom o migracijah in azilu, izvajale popolnoma v skladu z Listino, načelom nevračanja in načelom delitve odgovornosti, da se zagotovi spoštovanje pravic ljudi do azila in mednarodne zaščite;

113. poziva države članice, naj izvajanje migracijskih in azilnih politik poteka povsem v skladu s Pogodbama, Listino in veljavnim mednarodnim pravom; poudarja, da imajo vse osebe na ozemlju EU pravico do tega, da se spoštuje njihovo človekovo dostojanstvo, ne smejo biti izpostavljene nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju in morajo biti pred zakonom enake brez diskriminacije na kakršni koli podlagi, vključno z državljanstvom ali priseljenskim statusom;

114. meni, da so ugotovitve Agencije EU za temeljne pravice in sodna praksa Sodišča Evropske unije zanesljiva podlaga za razlaganje

---

[74] Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnih trgih) (UL L 265, 12.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

člena 2 PEU in področje uporabe pravic iz Listine;

115. pozdravlja odločitev Komisije, da ohrani svoj predlog direktive o enakem obravnavanju[75], in poziva Svet, naj ga brez nadaljnjega odlašanja dokončno oblikuje in sprejme, pri čemer ugotavlja, da je direktiva bistvena za odpravo vrzeli v zaščiti pred diskriminacijo po vsej EU;

116. poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo učinkovite ukrepe proti nasilju na podlagi spola na spletu in drugje, ki bi ga bilo treba tudi dodati na seznam kaznivih dejanj EU; poziva k zakonodajnemu predlogu EU o boju proti posilstvu, kot je opredeljeno na podlagi odsotnosti privolitve, k celovitemu izvajanju pravil EU o nasilju nad ženskami in ratifikaciji Istanbulske konvencije v vseh državah članicah; je zaskrbljen zaradi gibanj proti enakosti spolov in dezinformacij, ki spodkopavajo enakost spolov;

117. ponovno poziva, naj se v Listino o temeljnih pravicah Evropske unije vključi dostop do varnega in zakonitega splava; poudarja, da so spolno in reproduktivno zdravje in pravice sestavni del enakosti in boja proti nasilju na podlagi spola;

Pravna država in proračun EU

118. je zaskrbljen zaradi poročil organizacij civilne družbe, iz katerih izhaja, da so bile nekatere kršitve pravne države in temeljnih pravic morda povezane z uporabo nekaterih sredstev EU v nekaterih državah članicah; poziva Komisijo, naj temeljito razišče, ali do teh kršitev prihaja v programih ali projektih, ki jih financira EU, in naj, če bo kršitve ugotovila, šteje, da zadevni omogočitveni pogoji ter mejniki mehanizma za okrevanje in odpornost niso izpolnjeni; nadalje poziva Komisijo, naj v svoje letno poročilo o stanju pravne države vključi priporočila za odpravo teh kršitev in, če pomanjkljivosti še vedno obstajajo, začasno ustavi nadaljnja plačila, dokler ugotovljene pomanjkljivosti ne bodo odpravljene;

119. poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo neodvisno ureditev spremljanja ukrepov, ki jih financira EU, vključno z ocenami njihovih pravnih učinkov in učinkov na temeljne pravice ter neodvisnimi ocenami, pri katerih sodeluje civilna družba, hkrati pa naj ščitijo učinkovit dostop do pravnega varstva, da bi zagotovile skladnost s pravom Unije in Listino; spodbuja dodelitev ustreznih sredstev za podporo temu spremljanju;

120. poudarja, da je zaščita pravne države nujna za zaščito finančnih interesov Unije; poudarja, da so neodvisni pravosodni sistemi, učinkoviti protikorupcijski okviri in pregledni upravni postopki

---

75 Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (COM(2008)0426).

bistveni, da bi se sredstva EU upravljala, dodeljevala in porabljala v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja; poziva k ustreznemu financiranju organov, kot sta Evropsko javno tožilstvo in urad OLAF, da bi lahko učinkovito preiskovali in preganjali kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, ter storilce privedli pred sodišče, saj taka kazniva dejanja vplivajo na pravno državo;

121. poudarja, da je treba okrepiti sinergije med različnimi orodji pravne države in njihovo povezavo s proračunom EU ter izboljšati povezave med priporočili iz letnega poročila o stanju pravne države, ki se nanašajo na najtrdovratnejše kršitve, in finančno podporo iz proračuna EU; obžaluje, da v poročilu o stanju pravne države za leto 2025, zlasti v priporočilih, ni podrobnosti o tem, kako je vzpostavljena ta povezava;

122. vztraja, da je treba ukrepe, potrebne za sprostitev sredstev EU, kot so opredeljeni v ustreznih sklepih, sprejetih na podlagi uredbe o skupnih določbah, uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost[76] ter uredbe o pogojevanju s pravno državo, oceniti usklajeno kot del istega celovitega in skladnega nabora orodij ter da se plačila ne bi smela izvesti, če še vedno obstajajo pomanjkljivosti; vztraja, da bi bilo treba tudi upoštevati vsakršno poslabšanje razmer in se nanj odzvati, da se prepreči nastanek podobnih razmer ali nadaljnje poslabšanje v prihodnje; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo te ocene strogo nepristranske, ne bodo predmet instrumentalizacije ter bodo temeljile izključno na spoštovanju standardov pravne države; opozarja, da bi moral vsak predlog za odpravo proračunskih ukrepov temeljiti na zanesljivih, celovitih in posodobljenih informacijah v skladu s sklepnimi predlogi generalne pravobranilke v zadevi C-225/24[77], v katerih je poudarjeno, da bi bilo treba vsak pogoj za izplačilo objaviti, da se zagotovita preglednost in odgovornost; ugotavlja, da je letno poročilo Komisije o stanju pravne države bistvena dejanska podlaga za opredelitev sistemskih izzivov, ki bi lahko vplivali na pravilno izvrševanje proračuna EU; poziva Komisijo, naj določi in objavi jasna in podrobna merila za ocenjevanje proračunskih posledic pomanjkljivosti na področju pravne države, tudi za prekinitve, začasne ustavitve in reprogramiranje sredstev EU, ter zagotovi pravočasno in neselektivno odločanje v vseh državah članicah;

123. poudarja, da je mehanizem pogojenosti s pravno državo sestavni del nabora orodij Unije za finančno upravljanje; poudarja, da je uredba o pogojenosti ključno orodje za zaščito finančnih interesov EU pred

---

76 Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

77 Sklepni predlogi generalne pravobranilke Tamare Ćapeta z dne 12. februarja 2026, zadeva C-225/24, Evropski parlament proti Evropski komisiji, ECLI:EU:C:2026:88.

kršitvami načel pravne države in da bi jo bilo treba uporabiti vedno, ko so izpolnjeni pravni pogoji v celotnem proračunu EU; poziva k dosledni, učinkoviti, pravočasni in nepristranski uporabi uredbe o pogojenosti, vključno s proaktivno uporabo člena 6(4) uredbe, kadar je to upravičeno, ob spoštovanju načela sorazmernosti; obžaluje razlago Komisije, da bi bilo treba uredbo o pogojenosti uporabiti le kot skrajni ukrep;

124. poziva Komisijo, naj pojasni, kaj pomeni dovolj neposredna povezava med kršitvami načel pravne države in finančnimi interesi EU, ter določi jasna, objektivna in predvidljiva merila za ocenjevanje učinkovitosti proračunskih in popravnih ukrepov, kot je zahtevalo Evropsko računsko sodišče; poziva Komisijo, naj v svojem poročilu o stanju pravne države navede, ali resna tveganja ali kršitve, prepoznane v državah članicah, upravičujejo uporabo uredbe o pogojenosti, in naj specifična priporočila za države iz letnih poročil o stanju pravne države, ki se nanašajo na najtrdovratnejše kršitve v državah članicah, preoblikuje v konkretne mejnike, ki jih bodo države članice uresničevale in ki se bodo po potrebi uporabili kot dokaz za utemeljitev aktivacije uredbe o pogojenosti;

125. poziva Komisijo in Svet, naj ukrepata hitro in povsem pregledno, kadar se ugotovi povezava med kršitvami načel pravne države ali hudimi tveganji teh kršitev in tveganji za proračun EU, zadevna država članica pa stanja ne odpravi učinkovito, trajno in pravočasno;

126. poziva Komisijo, naj v skladu z uredbo o pogojevanju s pravno državo v primeru Madžarske nadalje ukrepa v zvezi z drugimi kršitvami načela pravne države, zlasti v povezavi s sodstvom; poudarja, da slabenje pravosodnega sistema ter neodvisnosti in nepristranskosti javne uprave ter neupravičena koncentracija ponudnikov v postopkih javnega naročanja pomenita sistemski tveganji za pravno državo, ki ogrožata dobro finančno poslovodenje; poudarja, da kršitve pravil, manipulacija javnih razpisov in prijav, ki vključujejo sredstva EU, ali neupravičeno favoriziranje pri teh razpisih in prijavah, pa tudi upravno nadlegovanje, ki krši enako obravnavo lokalnih in regionalnih organov, podjetij oziroma drugih končnih prejemnikov ali upravičencev ter njihov dostop do sredstev EU, javnih naročil, revizijskih organov, protikorupcijskih zaščitnih ukrepov ali nadzornih sistemov, pomenijo neposredno tveganje za proračun EU ter da je zanje treba dosledno in strogo uporabljati pogojenost;

127. opozarja, da končni prejemniki sredstev EU ali upravičenci do njih, ki niso državni subjekti, ne bi smeli nositi negativnih posledic zaradi težav, ki jih povzročijo nacionalni organi, kadar se sprejemajo proračunski ukrepi; ponovno poziva Komisijo, naj v skladu z uredbo o pogojevanju s pravno državo zagotovi, da končni prejemniki ali upravičenci do sredstev EU ne bodo prikrajšani za ta sredstva; opozarja na obveznost držav članic, za katere veljajo ukrepi na podlagi uredbe o pogojenosti, da še naprej izpolnjujejo vse

obveznosti do končnih prejemnikov ali upravičencev; poziva Komisijo, naj poišče načine, na katere bo zagotovila, da bodo sredstva EU dosegla lokalne oblasti in organizacije civilne družbe, kadar vlada zadevne države noče sodelovati pri odpravljanju pomanjkljivosti; kot možno rešitev navaja, da se odobritve, ki izhajajo iz sprostitev obveznosti v okviru režimov pogojenosti, dajo v uporabo v drugih instrumentih ali programih EU, ki se izvajajo v okviru posrednega ali neposrednega upravljanja, zlasti tistih, ki podpirajo demokracijo, civilno družbo, vrednote iz člena 2 PEU ali boj proti korupciji; poudarja, da mora biti taka prerazporeditev popolnoma v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja in enakega obravnavanja;

128. poudarja, da je treba preverljivo spoštovanje načela pravne države in Listine s strani držav članic obravnavati kot bistven osnovni pogoj za prejemanje sredstev EU; poudarja, da morajo biti ti pogoji v celoti izpolnjeni pred odobritvijo vseh programov in projektov, ki jih financira EU in jih predložijo javni organi; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo vsaka odločitev o začasni ustavitvi, zmanjšanju ali blokiranju vseh ali dela plačil temeljila na jasno opredeljenih, preglednih in predvidljivih trenutkih ocenjevanja med izvrševanjem sredstev EU v skladu z načelom sorazmernosti in ob upoštevanju narave, trajanja, resnosti in obsega ugotovljene kršitve; poudarja, da je treba stalno spremljanje dopolniti z vsaj rednimi in uradno vzpostavljenimi rednimi pregledi, tudi z letno oceno skladnosti, izrecno povezano z ugotovitvami iz poročil Komisije o stanju pravne države, da bi zagotovili pravno varnost, obveznost in dejansko odgovornost za popravne ukrepe;

129. pozdravlja predlog Komisije v večletnem finančnem okviru za obdobje 2028–2034, in sicer da bi bila skoraj polovica sredstev pred njihovo odobritvijo pogojena s spoštovanjem načela pravne države in Listine, saj se s tem povečuje zmogljivost EU za zagotavljanje, da se s financiranjem EU podpirajo politike, ki temeljijo na temeljnih pravicah in demokratičnih načelih; ugotavlja, da se s predlogom ohranjajo in uvajajo horizontalni pogoji o spoštovanju načel pravne države in Listine v ustreznih programih; meni, da bi lahko s takim pristopom k pogojenosti odpravili pomisleke v zvezi z zaščito končnih prejemnikov ali upravičencev, zlasti tako, da bi omogočili, da bi bila sredstva znova na voljo v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, zlasti instrumenti in programi, ki prispevajo k podpiranju demokracije, civilne družbe, vrednot iz člena 2 PEU ali boja proti korupciji, predvsem v državi članici, v kateri je prišlo do kršitev; z zaskrbljenostjo opaža, da bi se lahko novo predlagani mehanizem pogojenosti v prihodnjem večletnem finančnem okviru in obstoječa uredba o pogojevanju s pravno državo lahko prekrivali; vseeno meni, da bi morali horizontalni pogoji zajemati vse vrednote iz člena 2 PEU in da bi moral biti postopek odločanja enak, kar bi privedlo do sklepov Komisije; poziva k enotnemu, skladnemu in celovitemu okviru za vse programe EU ter poziva Komisijo, naj

zagotovi jasna, objektivna in pregledna merila za uporabo pogojevanja s pravno državo ter poskrbi za učinkovito usklajevanje med različnimi instrumenti;

130. poziva, naj se sredstva, ki so bila začasno ustavljena ali zamrznjena zaradi kršitev vrednot iz člena 2 PEU, ne dajo ponovno na voljo zadevnim organom držav članic;

131. ugotavlja, da bi se s predlaganimi načrti za nacionalna in regionalna partnerstva večji skladi EU združili v enoten strateški okvir za vsako državo članico, izplačila pa bi vedno bolj temeljila na uspešnosti; nadalje poziva Komisijo, naj zagotovi jasna, pregledna in preverljiva merila za ocenjevanje obstoja in učinkovitosti „ustreznih mehanizmov“, ki so potrebni za odobritev nacionalnih in regionalnih načrtov, kar je osnovni pogoj za njihovo učinkovito izvajanje, saj bi tako zagotovili pravno varnost in skladnost s pravno državo in Listino pri izvrševanju sredstev EU;

132. poudarja, da je učinkovita zaščita proračuna EU odvisna tudi od trdnih sistemov finančnega poslovodenja in kontrole; poziva Komisijo, naj v letnih poročilih o stanju pravne države upošteva ocene ustreznih organov, uradov in agencij EU, da bi ocenila tveganja za sredstva EU, povezana s pravno državo; poudarja, da bi morala Komisija pri uporabi orodij za zaščito proračuna ustrezno upoštevati sistemske pomanjkljivosti, ki so jih ugotovili ti nadzorni organi;

Pravna država in razsežnost enotnega trga

133. pozdravlja, da je bila v poročilo o stanju pravne države vključena razsežnost enotnega trga, saj je s tem poudarjena tesna povezava med standardi pravne države in splošnim zdravjem gospodarskega okolja EU; poudarja, da ta pristop pomaga opredeliti strukturne ovire, ki vplivajo na podjetja, delavce in čezmejno gospodarsko dejavnost, ter prispeva k predvidljivemu, preglednemu in pravičnemu tržnemu okolju, da bi zagotovili varstvo pravic, kaznovanje korupcije in izvrševanje pogodb; ugotavlja, da pravna negotovost, samovoljno upravno odločanje in nedosledno sodno varstvo ogrožajo gospodarsko predvidljivost in vplivajo na zmožnost gospodarskih akterjev za delovanje na notranjem trgu, kot so poudarili ustrezni deležniki, s katerimi so bila opravljena posvetovanja za poročilo o stanju pravne države za leto 2025; poudarja, da so delujoč pravosodni sistem, močan protikorupcijski okvir, pluralnost medijev ter učinkovit sistem zavor in ravnovesij nepogrešljivi za nemoteno delovanje enotnega trga; poudarja, da so pravna varnost, pravična in pregledna pravila javnega naročanja, učinkoviti protikorupcijski ukrepi, svoboda medijev, uravnotežene demokratične pristojnosti ter močna zaščita dela in socialna zaščita ključna gonila trajnostne konkurenčnosti, socialne kohezije in dobro delujočega enotnega trga;

134. predlaga, naj Komisija še naprej spodbuja razsežnost enotnega trga, saj je bistveno zagotoviti dobro delujoč enotni trg in odporen demokratični sistem ter poglobiti sodelovanje z deležniki in organizacijami civilne družbe, vključno s sindikati, pravosodnimi združenji, novinarskimi organizacijami, odvetniškimi zbornicami in drugimi poklicnimi skupinami, katerih strokovno znanje je bistveno za zgodnje odkrivanje sistemskih tveganj za pravno državo v prihodnjih ocenah; poudarja, da bi si morala Komisija ciljno prizadevati za ozaveščanje o poročilih o stanju pravne države in spodbujati prispevke teh akterjev v vseh državah članicah;

135. pozdravlja priznanje Komisije, da je spoštovanje pravne države osnovni pogoj za stabilno in zaupanja vredno naložbeno okolje; poudarja, da predvidljivi pravni okviri, nepristranska sodišča in učinkoviti mehanizmi izvrševanja krepijo zaupanje vlagateljev in prispevajo k trajnostni gospodarski rasti na enotnem trgu;

136. je zaskrbljen zaradi pomanjkljivosti, ugotovljenih v več državah članicah, tudi v zvezi z enakostjo in pravičnostjo pri javnih naročilih in neposrednih oddajah naročil; poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo pomanjkljivosti, ugotovljene v okviru te razsežnosti, ustrezno upoštevane v konkretnih in ciljno usmerjenih priporočilih iz poročila o stanju pravne države;

137. poziva Komisijo, naj pri oceni razsežnosti enotnega trga v poročilu o stanju pravne države obravnava strukturna izkrivljanja pri javnem naročanju ter uporabi sredstev EU in nacionalnih sredstev, pri čemer države članice spodbuja, naj storijo enako; poudarja, da je potrebno dosledno izvrševanje pravil EU o konkurenci, državni pomoči in javnih naročilih, skupaj s podporo bolj diverzificiranim lokalnim gospodarstvom in pravičnemu dostopu do financiranja, da bi vzpostavili pozitiven cikel, v katerem bodo odprti in konkurenčni trgi podpirali pravno državo;

138. poudarja, da mora Komisija pri ocenjevanju, kako pogoji pravne države vplivajo na enotni trg, bolj uporabljati analizo, ki temelji na podatkih; ugotavlja, da so zanesljivi in primerljivi kazalniki o učinkovitosti sodstva, tveganjih korupcije, upravni uspešnosti in regulativni stabilnosti bistveni za opredelitev strukturnih pomanjkljivosti, ki ovirajo gospodarsko dejavnost; spodbuja Komisijo, naj še naprej razvija metodologije, ki temeljijo na dokazih, in razširi razpoložljivost visokokakovostnih naborov podatkov, da bi povečala analitično globino in politični pomen prihodnjih poročil o stanju pravne države;

139. poziva Komisijo, naj v poglavjih o državah navede tiste države članice, v katerih sodne zamude, slabo izvrševanje pogodb ali sistemska korupcija ustvarjajo učinkovite netarifne ovire za podjetja iz drugih držav članic, in naj napredek primerja z uveljavljenimi kazalniki uspešnosti; poudarja, da mora ta navedba temeljiti na

preglednih podatkih in metodologijah ter da je treba pri njej pomanjkljivosti pravne države izrecno povezati z izgubljenimi naložbami, višjimi transakcijskimi stroški in manjšo udeležbo malih in srednjih podjetij na enotnem trgu;

140. meni, da je razsežnost enotnega trga temelj poročila Komisije o pravni državi, pravosodni sistem, protikorupcijski okvir, pluralnost in svoboda medijev ter druga institucionalna vprašanja, povezana s sistemom zavor in ravnovesij, pa so v tem poročilu priznani kot ključni stebri; v zvezi s tem poudarja, kako pomembno je obravnavati vpliv ekonomske neenakosti in socialne izključenosti na demokratično udeležbo in delovanje pravne države;

Pravna država v središču procesa širitve in zunanjih ukrepov EU

141. ponovno poudarja, da morajo vrednote iz člena 2 PEU v celoti in nedvoumno spoštovati ne le sedanje države članice, temveč tudi države kandidatke in potencialne države kandidatke med celotnim pristopnim procesom in neprekinjeno po njem; poudarja, da sta verodostojnost in legitimnost EU v širitvenem procesu odvisni od zagotavljanja, da za države članice EU ter države kandidatke in potencialne države kandidatke veljajo enako visoki standardi demokracije, človekovih pravic in pravne države, ter da lahko dvojna merila na teh področjih škodujejo tej verodostojnosti, legitimnosti in zaupanju v zaveze EU; poudarja, da je pristopna faza odločilen trenutek, o katerem se ni mogoče pogajati in v katerem je treba vzpostaviti trdne, nepovratne in trajnostne temelje za zaščito pravne države, temeljnih pravic in demokratičnih standardov, ki so ključne temeljne prvine za pristop k EU; ugotavlja, da še vedno obstajajo pomembna vprašanja v zvezi s spremljanjem temeljnih pravic narodnih manjšin v državah kandidatkah;

142. poziva, naj se strogo, stalno in poglobljeno ocenjuje stanje pravne države v vseh državah, ki so v pristopnem procesu; spodbuja Komisijo, naj poda jasna, konkretna in merljiva priporočila, ki se bodo nanašala na pomanjkljivosti in napredek v zvezi s pravno državo, ter vztraja pri popolni skladnosti, dopolnjevanju in vzajemni krepitvi poročila o stanju pravne države in poročila o širitvi, da bi se izognili različnim ocenam ter zagotovili skladno in verodostojno širitveno politiko;

143. pozdravlja dejstvo, da poročilo o stanju pravne države vključuje posebna poglavja o Albaniji, Črni gori, Severni Makedoniji in Srbiji; poziva Komisijo, naj razširi geografsko področje uporabe svojih poročil o stanju pravne države na vse države kandidatke in potencialne države kandidatke ter pripravi konkretna in merljiva priporočila, s katerimi bi podprli reforme in zagotovili, da se tudi po pristopu ohranijo visoki standardi;

144. poziva EU in njene države članice, naj trdno podpirajo države

kandidatke in potencialne države kandidatke, da bi dosegle napredek pri reformah na področju demokracije, človekovih pravic in pravne države;

145. poudarja, da je treba vrednote iz člena 2 PEU spoštovati tudi pri dajanju sredstev EU na voljo tretjim državam, pridruženim programom EU, in pri vsakem nadaljnjem spremljanju uporabe sredstev; opozarja, da je zaščita teh vrednot bistvena za skladno in dobro finančno poslovodenje vseh odhodkov EU, ne glede na to, ali se izvršujejo znotraj EU ali v sodelovanju s tretjimi državami;

146. poziva, naj se načelo pravne države dosledno uporablja pri vsej porabi EU, tudi pri zunanjem delovanju na splošno, ter zlasti pri predpristopni pomoči za države kandidatke in potencialne države kandidatke v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III) ter instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan; poudarja, da mora biti ta uporaba pregledna ter temeljiti na dokazih in uspešnosti, poleg tega pa morajo biti zanj vzpostavljeni učinkovito spremljanje in sodni zaščitni ukrepi v skladu z vrednotami EU iz člena 2 PEU; poziva, naj bodo izplačila v okviru IPA III v celoti povezana s konkretnimi rezultati, financiranje pa prerazporejeno, začasno prekinjeno ali zmanjšano v primerih stalnega nazadovanja na področju neodvisnosti sodstva, protikorupcijskih prizadevanj in temeljnih pravic;

147. poudarja, da je pomembno ohraniti na pravilih temelječ mednarodni red, da bi ohranili univerzalne vrednote, ki so temelj EU; opozarja, da vse večje grožnje večstranskim institucijam, vključno s poskusi delegitimizacije Meddržavnega sodišča in Mednarodnega kazenskega sodišča, ter širše nespoštovanje mednarodnega prava resno ogrožajo svetovni red, ki temelji na pravilih; obžaluje doslej največje grožnje, s katerimi se spoprijema Mednarodno kazensko sodišče, vključno z uvedbo sankcij zoper njegove sodnike in druge uradnike; poziva k uporabi akta EU o blokiranju[78], da bi zaščitili Mednarodne kazenske sodišče ter tiste, ki z njim sodelujejo in ga podpirajo, vključno z organizacijami civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic; poziva EU in njene države članice ter države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj še naprej podpirajo Mednarodno kazensko sodišče ter uporabijo vse razpoložljive instrumente za odločnejši boj proti nekaznovanju po vsem svetu;

148. ponovno poudarja, da EU odločno podpira Meddržavno sodišče in Mednarodno kazensko sodišče kot bistveni neodvisni in nepristranski instituciji; opozarja, da je popolno spoštovanje odločitev Mednarodnega kazenskega sodišča, vključno z izvrševanjem nalogov

---

78 Uredba Sveta (ES) št. 2271/96 z dne 22. novembra 1996 o zaščiti pred učinki ekstrateritorialne uporabe zakonodaje, ki jo sprejme tretja država, in dejanji, ki na tej zakonodaji temeljijo ali iz nje izhajajo (UL L 309, 29.11.1996, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2271/oj).

za prijetje, obveznost držav članic EU; poziva Komisijo, naj v svojih poročilih o stanju pravne države navede primere neizvrševanja nalogov za prijetje, ki jih izda Mednarodno kazensko sodišče; poziva države članice, naj v celoti spoštujejo sodbe mednarodnih sodišč in za boj proti nekaznovanju uporabljajo splošno sodno pristojnost; poziva EU, naj tretje države, tudi svoje glavne partnerice ter države kandidatke in potencialne države kandidatke, spodbuja, naj postanejo pogodbenice Rimskega statuta;

Izboljšanje postopka poročanja Komisije

149. pozdravlja prizadevanja Komisije, da bi izboljšala svoje metodologije v poročilu o stanju pravne države; poziva Komisijo, naj v prihodnjih izdajah opredeli in objavi jasna in operativna merila in kazalnike za vsak steber ter jih dosledno in pregledno uporablja v vseh državah članicah na način, ki bo omogočal smiselno primerjavo in zagotavljal jasnost glede standardov, ki se uporabljajo;

150. priznava, da je poročilo Komisije o stanju pravne države precej celovitejše od prvega tovrstnega poročila iz leta 2020; vendar obžaluje, da bistveni elementi resolucij Parlamenta, vključno s priporočili, naslovljenimi na Komisijo in Svet v okviru poročanja o stanju pravne države, niso bili v celoti upoštevani; poziva Komisijo in Svet, naj obravnavata ta priporočila;

151. poziva Komisijo, naj bo preglednejša glede meril, po katerih v postopku poročanja odloča, katere informacije civilne družbe, mednarodnih organov, nacionalnih organov in drugih deležnikov bo uporabila; poudarja, da je pomembno zagotoviti doslednost in jasnost pri tem, kako se te informacije ocenjujejo in upoštevajo v končnih poglavjih o državah; ugotavlja, da bi bilo treba vsem deležnikom, ki predložijo prispevek, v okviru razpoložljivih sredstev zagotovili ustrezne povratne informacije in spremljanje zvezi z uporabo njihovih prispevkov, in vztraja, da mora postopek poročanja temeljiti na dokazih ter biti pregleden in nepristranski;

152. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo metodologija za izbiro tem v poročilu o stanju pravne države pregledna, tako da jasno opredeli ključna merila, vključno s tem, kaj pomeni „pomemben premik“, in zagotovi, da se bodo novi izzivi sistematično upoštevali; spodbuja Komisijo, naj pri ocenjevanju spoštovanja vrednot iz člena 2 PEU uporablja jasnejši jezik;

153. poziva Komisijo, naj si v postopku priprave poročila o stanju pravne države prizadeva za tesnejše sodelovanje in opravi predhodno posvetovanje s Parlamentom;

154. poudarja, da je skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic pri Odboru za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve Evropskega parlamenta v zadnjih letih napotila več ad hoc delegacij ter da je bilo v več primerih ocenjeno, da stanje

pravne države, demokracije in temeljnih pravic izkazuje večje pomanjkljivosti, kot so bile poudarjene v poročilih Komisije; meni, da bi bilo treba spremljanje, ki ga izvaja skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic, ustrezno upoštevati v okviru postopka posvetovanja in pri poznejši pripravi poročila; poziva k trdnejšemu in bolj strukturiranemu medinstitucionalnemu odnosu med Parlamentom in Komisijo, tudi z rednimi izmenjavami, preglednimi mehanizmi povratnih informacij in pravočasnim vključevanjem parlamentarnih ocen;

155. ponavlja, da je potreben celovit medinstitucionalni mehanizem za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, ki bo zajemal vse vrednote iz člena 2 PEU;

156. meni, da bi morala Komisija jasneje opredeliti in obrazložiti usmeritev posameznih držav članic in držav kandidatk, vključno z zgodnjimi opozorilnimi znaki ter prepoznavanjem resnih in sistemskih težav, ter poudarja, da bi morala Komisija zagotoviti skladnost med prepoznanimi težavami in izdanimi priporočili ter večjo jasnost in preglednosti glede tega, kako se te ocene pridobijo; poziva Komisijo, naj pojasni, da sistemske, namerne in hude kršitve vrednot iz člena 2 PEU v daljšem obdobju spodkopavajo strukturne pogoje za članstvo v Uniji, ki temelji na pravni državi; poudarja, da v takih okoliščinah obstaja tveganje, da države članice ne bodo izpolnile obveznosti, ki izhajajo iz njihovega statusa v skladu s Pogodbama; opozarja, da morajo institucije aktivirati mehanizme, določene v Pogodbah;

157. poudarja, da je ključno, da ocena ni omejena na predhodno ugotovljene pomanjkljivosti, temveč je treba sistematično posodabljati analizo, da bo usklajena z novim razvojem, nastajajočimi tveganji in razvijajočimi se oblikami nazadovanja; poudarja, da sta prav v zvezi s tem bistveni večja metodološka natančnost in jasnost, da bi priporočila ostala ustrezna, odzivna in usklajena z dejansko usmeritvijo pravne države v vsaki državi članici;

158. poziva Komisijo, naj izda priporočila, ki so bolj operativna, pri čemer naj jasno razlikuje med tistimi, ki se nanašajo na resna in sistemska vprašanja, ter tistimi, ki se nanašajo na manj resna vprašanja, da bi preprečili, da najhujših kršitev pravne države ne bi jemali resno, ter določi konkretne ukrepe, časovne okvire in merila za njihovo izvajanje v državah članicah in državah kandidatkah; poudarja, da se priporočila ne bi smela nanašati na vse države članice enako, temveč bi morala biti sorazmerna glede na specifično stanje na področju pravne države v posamezni državi; trdi, da bi morala priporočila bolje odražati negativne ugotovitve iz poročila in biti podrobnejša; meni, da bi morala biti ocena, ali so prejšnja priporočila izpolnjena, natančnejša in bolj kvalitativna ter se ne bi smela opirati zgolj na zakonodajne spremembe, temveč tudi na preverljive dokaze o njihovem izvajanju v praksi;

159. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo pri izdaji priporočil vsem stebrom poročila o stanju pravne države namenjena enaka pozornost, da bi obravnavali vztrajne in dobro dokumentirane izzive ter zaščitili strukturne vidike, ki so bistveni za pravilno delovanje demokratičnih sistemov, tudi državljanski prostor in temeljne pravice;

160. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo pomisleki, opredeljeni v poročilu o stanju pravne države, dosledno upoštevani pri oblikovanju priporočil; poleg tega poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bodo podobna vprašanja obravnavala enako v vseh državah članicah, da nobena država članica, ki se spoprijema s primerljivimi ali resnejšimi pomanjkljivostmi, ne bi ostala brez ustreznih priporočil;

161. poziva Komisijo, naj okrepi mehanizem za spremljanje neizvršenih priporočil z uvedbo merljivih meril, saj ugotavlja, da se 93 % priporočil ponovi iz prejšnjih let, leta 2025 pa jih je bilo v celoti izvedenih le 6 %[79]; poziva, naj se po potrebi poveča uporaba vseh razpoložljivih orodij za izvrševanje, vključno s postopki za ugotavljanje kršitev in proračunsko pogojenostjo, kot je določeno v finančni uredbi, uredbi o pogojevanju s pravno državo in uredbi o skupnih določbah; poziva Komisijo, naj v postopkih za ugotavljanje kršitev pred Sodiščem EU sistematično uporablja skrajšane postopke in zahtevke za začasne odredbe ter sproži postopke v zvezi z neizvrševanjem sodb Sodišča Evropske unije; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da sta v zadnjem poročilu le dve državi članici prejeli dodatno priporočilo v primerjavi s prejšnjim ciklom poročanja, čeprav je v zvezi s stanjem pravne države v več državah članicah potrebno nujno ukrepanje, v drugih državah članicah pa je treba priporočila nujno izvesti;

162. obžaluje, da Madžarska dosledno ne upošteva priporočil Komisije, saj od leta 2022 ni ukrepala v zvezi s šestimi priporočili;

163. poudarja, da politika, opisana v sporočilu Komisije iz leta 2022 o izvrševanju prava EU, v katerem je pojasnjeno, da postopki za ugotavljanje kršitev niso zasnovani kot mehanizmi pravnih sredstev za posameznike, omejuje dostop do učinkovitih pravnih sredstev v primerih, ko države članice vztrajno ali sistemsko ne spoštujejo prava EU, vključno s sodbami Sodišča Evropske unije; poziva Komisijo, naj vsako leto poroča o uporabi in učinkovitosti instrumentov, ki so na voljo za obravnavanje kršitev načel pravne države v državah članicah; želi spomniti na nedavne sklepne predloge generalne pravobranilke Tamare Ćapeta v zadevi C-769/22, v katerih je potrjeno, da se lahko člen 2 PEU uporablja kot ločena pravna podlaga za postopke za ugotavljanje kršitev, kadar je zanikanje

---

79 Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi), *European Commission’s Rule of Law Report 2025 – Gap Analysis* (Poročilo Evropske komisije o stanju pravne države za leto 2025 – analiza vrzeli).

vrednot glavni razlog za druge kršitve prava EU; poudarja, da bi lahko bila prihodnja sodba v tem primeru pomembna priložnost, ki bi jo morala Komisija izkoristiti ter uporabiti bolj sistematične in odločne ukrepe za ugotavljanje kršitev, odvisno od končne ugotovitve Sodišča Evropske unije;

164. poudarja, da izdaja poročila o stanju pravne države ne zadostuje za okrepitev vrednot iz člena 2 PEU, temveč bi moralo biti poročilo podlaga za konkretne ukrepe; poudarja, da bi bilo treba ugotovitve iz letnega poročila o stanju pravne države sistematično spremljati, po potrebi z razpoložljivimi izvršilnimi instrumenti v skladu s pristojnostmi Komisije; poziva, naj se pregledno spremlja, ali države članice spoštujejo sodbe Sodišča Evropske unije in, kjer je to ustrezno, sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, tudi z upoštevanjem primerov vztrajnega nespoštovanja pri uporabi teh instrumentov;

165. meni, da bi morala merila iz poročila o stanju pravne države zajemati tudi neodvisnost in učinkovito delovanje ključnih neodvisnih in regulativnih organov; poudarja, da bi morali ti organi zagotoviti pregledne, odprte in na dosežkih temelječe postopke za imenovanje in razrešitev svojega vodstva;

166. opozarja na sporočilo Komisije z dne 3. aprila 2019 z naslovom Nadaljnja krepitev pravne države v Uniji – Trenutno stanje in možni naslednji koraki in sporočilo z dne 7. avgusta 2019 z naslovom Krepitev pravne države v Evropski uniji – Načrt za ukrepanje; poziva k njuni posodobitvi, da bi upoštevali sedanje izzive in omogočili popolno operacionalizacijo;

167. poudarja, da je zaradi poziva k bolj proaktivnemu spremljanju pravne države treba oceniti potrebe po človeških virih in zmogljivostih; poudarja, da je medresorsko usklajevanje med ustreznimi pristojnimi generalnimi direktorati Komisije pomembno;

Horizontalna priporočila

168. meni, da je treba izboljšati medinstitucionalni dialog in sodelovanje na ravni EU na področju pravne države; obžaluje, da sta Komisija in Svet doslej zavračala njegovo ponudbo, da bi sklenili medinstitucionalni sporazum o demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah; ponovno potrjuje, da je pripravljen nadaljevati pogovore o tem sporazumu, pri čemer poudarja dodano vrednost strukturiranega in predvidljivega okvira; poudarja, da argument, da bi bil tak sporazum pretirano tog, ne more upravičiti neukrepanja; poziva k pragmatičnim rešitvam za takojšnje izboljšanje sodelovanja; poziva Svet, naj poskrbi za bolj vključujoč dialog o načelu pravne države ter na svoje seje povabi predstavnike drugih institucij, kot sta Beneška komisija in Parlament; poudarja, da je učinkovitost razširjenega nabora orodij EU odvisna od njegove usklajene in

dosledne uporabe v vseh institucijah;

169. predlaga, naj institucije EU, dokler z medinstitucionalnim sporazumom ne bo vzpostavljen mehanizem EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, še naprej razvijajo mehanizme za sodelovanje v tem okviru, in sicer z uvedbo letnega cikla o pravni državi, ki bo strukturiran v različnih fazah, s katerim se bodo krepili kontinuiteta, usklajevanje in učinek na institucije, ter bo zasnovan tako, da ga bo mogoče postopoma razširiti na vse vrednote iz člena 2 PEU, s čimer se bo zagotovil celovit in skladen pristop k njihovi zaščiti;

170. opozarja, da bi morala biti priporočila sorazmerna z ugotovljenimi izzivi, dovolj specifična, da bi državam članicam omogočila konkretno in izvedljivo nadaljnje ukrepanje, ter sistematično ocenjena v naslednjih izdajah; poziva k bolj uravnoteženemu, preglednemu in verodostojnemu pristopu, da bi zagotovili enako obravnavo in učinkovito nadaljnje ukrepanje; poudarja, da bi se z doslednejšo uporabo pristopa, ki ga je določila Komisija – zlasti z opozarjanjem na priporočila, ki ostajajo nerešena v več ciklih –, povečale preglednost, natančnost in verodostojnost okvira za spremljanje;

171. poudarja, da bi bilo treba v prihodnje posebno pozornost nameniti tistim državam članicam, v katerih je Komisija ugotovila resne in sistemske kršitve, ter poziva Komisijo, naj v svojih priporočilih jasno razlikuje take primere;

172. ponovno poziva Komisijo, naj razširi področje uporabe poročila, da bo zajemalo vse vidike člena 2 PEU;

173. poziva Komisijo, naj v prihodnja poročila o stanju pravne države vključi steber o civilni družbi in steber o boju proti vsem oblikam sovraštva in diskriminacije iz člena 21 Listine;

174. poziva Komisijo, naj v prihodnja poročila o stanju pravne države v okviru stebra svobode medijev vključi zaščito akademske in umetniške svobode ter ukrepe za boj proti dezinformacijam na spletnih platformah, ki jih širijo domači ali zunanji akterji; poleg tega poziva Komisijo, naj v steber pravosodnih sistemov vključi evidentiranje in spremljanje kaznivih dejanj iz sovraštva;

175. ponovno poziva k širšim kazalnikom, kot so temeljne pravice, enakost spolov, varstvo manjšin in ranljivih skupin ter spoštovanje mednarodnega prava;

176. opozarja, da je varstvo manjšin del københavnskih pristopnih meril; poudarja, da na ravni EU ni pravnih jamstev, s katerimi bi zagotovili, da države članice spoštujejo zaveze, sprejete med pristopnim procesom v zvezi z zaščito manjšin;

177. poziva Komisijo, naj zagotovi doslednejšo in celovitejšo oceno

integritete volitev v okviru stebra zavor in ravnovesij ter v poglavjih o državah, ki bo zajemala pravni in institucionalni okvir, njegovo praktično izvajanje in ključna tveganja; poudarja, da je potreben nadzor nad korupcijo, zlorabo državnih sredstev in volilnimi manipulacijami; poziva k sistematičnemu sodelovanju z Beneško komisijo, OVSE/Uradom za demokratične institucije in človekove pravice ter drugimi ustreznimi mednarodnimi organi, katerih priporočila naj se ustrezno upoštevajo pri ocenah in v specifičnih priporočilih za države iz poročil o stanju pravne države;

178. ugotavlja, da se s posodobljenim seznamom meril za pravno državo, ki ga je sprejela Beneška komisija, priznava, da lahko umetna inteligenca in digitalne tehnologije izboljšajo učinkovitost in dostopnost javne uprave in pravosodnih sistemov; hkrati poudarja, da lahko njihova uporaba s strani javnih organov pomeni veliko tveganje za pravno varnost, enakost pred zakonom, preglednost in učinkovito sodno varstvo, če ni jasne pravne podlage, človeškega nadzora in trdnih zaščitnih ukrepov; poziva Komisijo, naj obravnava ta tveganja in zagotovi, da se bodo sistemi umetne inteligence uporabljali popolnoma v skladu z zahtevami pravne države, vključno s preglednostjo, odgovornostjo, nediskriminacijo, sorazmernostjo in učinkovitimi pravnimi sredstvi;

179. poziva Komisijo, naj se pri pripravi poročila o stanju pravne države vključi v strukturiran dialog in široko posvetovanje s civilno družbo ter neodvisnimi nadzornimi organi in institucijami, ki so dejavni na področju demokracije, pravne države in temeljnih pravic;

180. poziva Komisijo, naj namesto virtualnih obiskov v državah članicah izvaja obiske na kraju samem, kadar je to mogoče, saj bi ti lahko prikazovali celovitejšo in bolj kontekstualno sliko lokalnih razmer;

181. poudarja bistveno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti za delovanje demokracije in v okviru sistema zavor in ravnovesij, na katerem temelji pravna država; priznava, da so lokalne in regionalne oblasti v prvi bojni vrsti, saj se neposredno spoprijemajo z izzivi, ki bi lahko vplivali na pravno državo in uveljavljanje temeljnih pravic; poudarja, da je pomembno preprečiti neupravičeno vmešavanje v delo lokalnih in regionalnih oblasti ter zaščititi njihovo avtonomijo, ki je varovana v skladu s členom 4(2) in členom 5(3) PEU, v katerih se regionalna in lokalna samouprava priznavata kot del ustavne identitete držav članic, ter v skladu s členom 41 Listine, ki se nanaša na pravico do dobrega upravljanja;

182. je trdno prepričan, da morajo institucije EU izpolnjevati svoje obveznosti v zvezi s pravno državo, in poudarja, da je ocenjevanje, ali institucije EU upoštevajo vrednote iz člena 2 PEU, vključno z notranjo doslednostjo Unije pri spoštovanju teh vrednot v vseh njenih politikah in zunanjih ukrepih, bistveno za zaščito verodostojnosti in legitimnosti EU; meni, da morajo biti institucije EU zgled pri

ohranjanju najvišjih standardov pravne države; kritizira, da stanje pravne države v institucijah EU ni vključeno v poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2025; poziva, naj se v prihodnja poročila o stanju pravne države doda posebno poglavje o spoštovanju standardov pravne države s strani EU, ki bo temeljilo na mehanizmu neodvisnega pregleda;

183. poziva Svet, naj poskrbi, da bodo njegov dialog o pravni državi, postopek iz člena 7 in uporaba uredbe o pogojevanju s pravno državo popolnoma pregledni, interaktivni in usmerjeni v rezultate, tudi z izdajo podrobnih sklepov in zagotavljanjem povratnih informacij o ugotovitvah Komisije in Parlamenta; obžaluje, da Svet ne more doseči bistvenega napredka v tekočem postopku iz člena 7(1) PEU, in meni, da bi vsako nadaljnje odlašanje z ukrepi Sveta pomenilo, da ta sam krši načelo pravne države;

184. poziva Svet, naj zagotovi, da bodo zaslišanja v skladu s členom 7(1) PEU potekala vsaj enkrat na predsedstvo; vendar poudarja, da se ta zahteva glede najmanjše pogostosti ne sme razumeti kot zgornja meja, prav tako pa se ta zaslišanja ne bi smela obravnavati zgolj kot formalnost, ki bi predsedstvu omogočila, da bi svoje obveznosti izpolnil z enim samim formalnim srečanjem brez smiselnih nadaljnjih ukrepov; poziva Svet, naj po vsakem zaslišanju objavi izčrpen zapisnik ter poda konkretna priporočila in določi roke za njihovo izvedbo; vztraja, da bi moral biti Parlament v celoti vključen v vse postopke, povezane s členom 7 PEU; poudarja, da lahko Svet tudi brez soglasja pospeši postopek, predvsem tako, da sprejme konkretna priporočila, naslovljena na zadevno državo članico, zlasti Madžarsko, in da se postopek ne bi smel omejiti na redna zaslišanja brez vsebinskih nadaljnjih ukrepov ali oprijemljivih rezultatov;

185. ponavlja ugotovitve in priporočila iz svoje resolucije z dne 25. novembra 2025 o predlogu sklepa Sveta o ugotovitvi obstoja očitnega tveganja v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije; je seznanjen, da je Komisija začela postopek za ugotavljanje kršitev proti Madžarski, ker ni izpolnila več določb evropskega akta o svobodi medijev in nekaterih zahtev iz direktiv o avdiovizualnih medijskih storitvah; poudarja, da je generalna pravobranilka Juliane Kokott v sklepnih predlogih v zadevi C-829/24, Komisija/Madžarska, menila, da je Madžarska s sprejetjem zakonodaje o zaščiti nacionalne suverenosti kršila pravo EU, kar bi lahko ogrozilo temeljna načela Unije, zlasti v zvezi z zaščito pred tujim političnim vmešavanjem; poudarja, da je generalna pravobranilka Tamara Ćapeta v sklepnih predlogih v zadevi C-225/24, Parlament proti Komisiji, predlagala, naj Sodišče Evropske unije razveljavi odločitev Komisije o odpravi začasne ustavitve sredstev EU za Madžarsko, s čimer je izrazila pomisleke glede spoštovanja pogojev pravne države;

186. poziva Komisijo, naj izboljša povezavo med preventivnimi in

reaktivnimi instrumenti ter izkoristi vsa razpoložljiva orodja, da bi odpravila pomanjkljivosti v zvezi s pravno državo, tudi postopke za ugotavljanje kršitev, člen 7 PEU, mehanizem splošne pogojenosti in horizontalne omogočitvene pogoje v Listini;

187. pozdravlja posodobljeni seznam meril za pravno državo, ki ga je sprejela Beneška komisija, ter poziva Komisijo in Svet, naj ga v celoti vključita v svoje postopke odločanja; poziva Komisijo, naj preuči tesnejše sodelovanje s Svetom Evrope, da bi omogočila spodbujanje pravnega reda Sveta Evrope in EU v sodelovanju z državami članicami in znotraj njih v vseh štirih poglavjih letnega poročila o stanju pravne države;

188. poziva Komisijo, naj zagotovi popolno skladnost in doslednost vseh instrumentov poročanja o pravni državi, vključno z letnim poročilom o stanju pravne države, poročili o širitvi in specifičnimi poročili za države v okviru evropskega semestra; poudarja potrebo po enotni metodologiji in tesnem usklajevanju med generalnimi direktorati;

189. poziva države članice, naj s kampanjami in pobudami za ozaveščanje ter programi za državljansko vzgojo o demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah spodbujajo kulturo pravne države; poudarja, da lahko napačne informacije in dezinformacije vplivajo na delovanje demokracije in varstvo temeljnih pravic; spodbuja države članice, naj razvijejo in izvajajo celovite programe državljanske vzgoje, ki bodo med državljani vseh starosti spodbujali razumevanje demokratičnih institucij, pravne države in temeljnih pravic;

190. poziva Komisijo, naj preuči možnost, da bi se vsa poročila, ki se nanašajo na pravno državo ali temeljne pravice, kot so letna poročila o skladnosti z Listino ali poročilo Agencije za temeljne pravice, objavila ob približno istem času, da bi se omogočila sočasna razprava o teh vprašanjih; ponovno poudarja, da je treba podobno obravnavati izvajanje demokracije; poziva Komisijo, naj zagotovi obsežno razširjanje svojih ugotovitev v vseh državah članicah;

Letni cikel pregleda pravne države

191. poudarja, da je EU razvila celovit sklop instrumentov za zaščito pravne države; vztraja, da sta večje dopolnjevanje dela posameznih institucij EU in večja odgovornost za izvajanje teh instrumentov bistvenega pomena; poudarja, da ponavljajoče se sklicevanje na to, da so potrebna nova orodja ali dodatni postopkovni elementi, ne sme biti izgovor za neukrepanje ali odvračanje od polne uporabe instrumentov, ki so že na voljo; poudarja, da verodostojnost okvira Unije za pravno državo ni odvisna od širjenja mehanizmov, temveč od politične volje in operativne zmogljivosti za izkoriščanje celotnega potenciala obstoječih mehanizmov ter od tega, ali institucije EU pri svojem delovanju v celoti spoštujejo in podpirajo pravno državo;

192. ugotavlja, da sta predlog za integriran letni cikel o pravni državi, ki

ga je predsednica Komisije omenila v govoru o stanju v Uniji leta 2025, in okrepitev povezave med proračunskimi orodji in pravno državo v večletnem finančnem okviru Komisije za obdobje 2028–2034 elementa, ki sta usklajena s predlogi Parlamenta in skladna s potrebo po napredku pri učinkovitem in skladnem izvajanju vseh obstoječih instrumentov ter poglabljanju sodelovanja med institucijami EU;

193. spodbuja vrsto izboljšav na podlagi poročila Komisije o stanju pravne države, da bi izboljšali kontinuiteto, usklajevanje in učinek letnega cikla pregleda pravne države, in sicer:

(a) določitev natančnega datuma, na katerega se objavi letno poročilo Komisije o stanju pravne države, po možnosti junija, s čimer bi zagotovili večjo predvidljivost in omogočili učinkovito načrtovanje dela Komisije in ustreznih deležnikov, hkrati pa vzpostavili ustrezno prehodno obdobje, da bi preprečili motnje v obstoječem notranjem časovnem okviru cikla ter da bi ostalo na voljo dovolj časa in virov;

(b) vključitev v analizo pravne države Komisije – tako v splošno sporočilo kot v ocene za posamezne države – sklicevanja na mednarodno priznane kazalnike in primerljive verodostojne vire, ki omogočajo bolj kvantitativno in na podatkih temelječo oceno ter prispevajo k večji preglednosti, primerljivosti in metodološki doslednosti vseh instrumentov EU za spremljanje stanja pravne države;

(c) prepoznava pomena, ki ga ima pregled stanja na področju pravosodja v EU kot vir primerjalnih podatkov;

(d) zagotavljanje nepristranskosti Komisije pri ocenjevanju vprašanj pravne države v državah članicah in nadaljnjem ukrepanju za njihovo reševanje; zagotavljanje nepristranskega postopka ocenjevanja znotraj Komisije s sodelovanjem ustreznega generalnega direktorata pri pripravi poročila; poglabljanje sodelovanja Komisije z organi EU in mednarodnimi organi, da bo lahko ocenila skladnost z načelom pravne države in njegovo spoštovanje v institucijah EU;

(e) zagotavljanje, da so priporočila oblikovana jasno in natančno;

(f) pojasnitev metodologije, ki ureja oblikovanje priporočil Komisije;

(g) razlikovanje priporočil v zvezi z resnimi in sistemskimi pomisleki od drugih ugotovitev, s čimer se poudarijo primeri, v katerih obstaja morebitno tveganje resne in sistemske kršitve načela pravne države;

(h) povezovanje priporočil, ki so opredeljena kot resna in sistemska, s sprostitvijo sredstev, pri čemer je izplačilo odvisno od dokazljivega napredka, preverjenega z ustreznimi mehanizmi

spremljanja; jasna opredelitev priporočil, ki vplivajo na finančne interese EU, in njihovo ustrezno spremljanje v skladu z uredbo o pogojevanju s pravno državo in drugimi proračunskimi orodji;

(i) ocenjevanje stopnje izvajanja prejšnjih priporočil in po potrebi tudi izdajanje novih; ocena, ki ne bi bila omejena le na merjenje napredka v primerjavi s prejšnjim letom poročanja, temveč bi morala odražati splošni razvoj od objave prvotnega priporočila, da se zagotovi jasno izhodišče za izvajanje;

(j) vključitev posebnega oddelka o izvrševanju sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice v vsako poglavje o državi iz poročila o stanju pravne države;

(k) vključitev posebnega oddelka o prenosu in izvajanju zakonodaje EU, kadar se nanaša na zaščito pravne države, v analizo;

194. poudarja, da mora Parlament v poznejši fazi cikla v celoti izvajati svoja pooblastila in pristojnosti, ki izhajajo iz Pogodb, in sicer s svojo resolucijo, s katero se odzove na poročilo Komisije o stanju pravne države, kar bi lahko prineslo oprijemljivo dodano vrednost, in v ta namen v zvezi z resolucijo Parlamenta predlaga, naj se:

(a) sprejme najpozneje do marca, s čimer se zagotovi ustrezno upoštevanje prispevka Parlamenta;

(b) obstoječe strukture, zlasti skupina za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic, bolje izkoristijo za organizacijo predstavitev in misij na podlagi vprašanj, ki jih je opredelila Komisija, ki bi nato lahko prispevale k pripravi poročila Komisije;

(c) združijo najpomembnejše ugotovitve iz poročila Komisije, dejavnosti skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic, letni dialogi Sveta ter prispevki civilne družbe;

(d) poudarijo primeri dobre prakse, opredeljeni na letni medparlamentarni seji odbora o stanju pravne države, da bi države članice podprli pri izvajanju posebnih priporočil;

(e) oceni izvajanje prejšnjih letnih priporočil Komisije v zaporednih letih, pri čemer se ugotavljajo trendi ter pozitiven ali negativen razvoj;

(f) vključi poglobljena analiza vseh držav, za katere je bil sprožen postopek iz člena 7 ali za katere so bili v poročilu Komisije ugotovljeni resni in sistemski pomisleki glede pravne države;

195. poziva, naj Komisija v zaključni fazi cikla poleg letnega poročila o stanju pravne države, predstavljenega na junijskem plenarnem zasedanju, naknadno pripravi strukturiran dokument o nadaljnjih

ukrepih, in sicer o načinih, na katere je upoštevala resolucijo in priporočila Parlamenta; poleg tega poziva, da se opravi namenska izmenjava mnenj o teh nadaljnjih ukrepih z Odborom za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve;

196. poziva Svet, naj ustrezno upošteva ugotovitve in priporočila iz poročila Komisije o stanju pravne države ter resolucijo Parlamenta, sprejeto v odziv nanje; poudarja, da bi se morali ti sklepi in priporočila ustrezno upoštevati v razpravah in nadaljnjih ukrepih Sveta ter sistematično vključevati v njegovo oceno tekočih postopkov v skladu s členom 7 PEU;

°

° °

197. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.